

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

**ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ**

*Η Οργάνωση, Δομή και Λειτουργία μίας Μικρομεσαίας Ελληνικής
Επιχείρησης.*

*Η Σπουδαιότητα της Σωστής Λειτουργίας Μηχανογραφημένου
Τμήματος Λογιστηρίου στη Λήψη Επιχειρηματικών Αποφάσεων στις
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις*

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ – ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, ΑΜ: 2007035

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΙΑΝΝΑΚΕΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Μάιος 2013

Ευχαριστίες

Θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Γιαννακέα Νικόλαο, για την πολύτιμη καθοδήγησή του και την ουσιαστική υποστήριξή του για την επιτυχή ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας.

Επιπλέον, οφείλω να αφιερώσω την πτυχιακή μου εργασία στους γονείς μου που μου συμπαραστάθηκαν σε όλα τα χρόνια της φοίτησής μου στο Α.Τ.Ε.Ι Καλαμάτας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες	2
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	8
1.1 Η έννοια της επιχείρησης.....	8
1.2 Διακρίσεις των επιχειρήσεων.....	8
1.3 Ορισμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων.....	10
1.4 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ΜμΕ.....	13
1.4.1 Τα πλεονεκτήματα των ΜμΕ.....	14
1.4.2 Τα μειονεκτήματα των ΜμΕ	16
1.5 Η ΜμΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση	18
1.5.1 Κανονισμοί και πολιτικές στήριξης της ΜμΕ	20
1.5.2 Προγράμματα υποστήριξης της ΜμΕ.....	24
1.6 Η ΜμΕ στην Ελλάδα.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο Δομή, Οργάνωση και Λειτουργία της ΜμΕ	36
2.1 Στοιχεία του περιβάλλοντος.....	36
2.1.1 Εξωτερικό-γενικό περιβάλλον.....	36
2.1.2 Εσωτερικό-ειδικό περιβάλλον	37
2.2 Το λογιστήριο στη ΜμΕ.....	39

2.2.1 Ο ρόλος του λογιστή.....	41
2.2.2 Οι εργασίες του λογιστηρίου.....	42
2.2.3 Ο ρόλος της μηχανογράφησης.....	44
2.2.3.1 Διακρίσεις εμπορικών προγραμμάτων.....	49
2.2.3.2 Λογιστικά πακέτα στην ελληνική αγορά.....	54
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	63
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	66
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	66

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2.1 Απλό Οργανόγραμμα.....	38
Διάγραμμα 2.2 Λειτουργικό Οργανόγραμμα.....	38
Διάγραμμα 2.3 Θέσεις εργασίας σε μηχανογραφημένο λογιστήριο.....	40
Διάγραμμα 2.4 Διαχωρισμός ανάμεσα στο εμπορικό κύκλωμα και τη γενική λογιστική.....	40

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα αντιπροσωπεύουν το 99,9% του συνόλου των επιχειρήσεων και καλύπτουν το 69,9% της οικονομικής προστιθέμενης αξίας. Είναι σαφές, ότι η ελληνική οικονομία στηρίζεται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες όχι μόνο αποτελούν την ραχοκοκαλιά της, αλλά είναι το πρωτεύον γνώρισμα και το κύριο χαρακτηριστικό της δομής της, όχι μόνο κατά τις τελευταίες δεκαετίες, αλλά για περισσότερο από μισό αιώνα.

Το υψηλό ποσοστό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χώρα μας υποδεικνύει ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν συμβάλλουν μόνο στην οικονομική ανάκαμψη και άνθιση, αλλά επιδρούν το ίδιο ευεργετικά και συμπαρασύρουν την κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας. Αποτελεί, επομένως, πρωταρχική ανάγκη της οικονομικής πολιτικής μέσω των κυβερνητικών μέτρων που λαμβάνονται, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να εξακολουθούν να αποτελούν τον βασικότερο ίσως πυλώνα ανάπτυξης της χώρας σε όλα τα επίπεδα.

Η στήριξη και ενίσχυση της μικρομεσαίας επιχείρησης τόσο από το εξωτερικό της περιβάλλον όσο και από το εσωτερικό της είναι το κλειδί για την επιβίωση και συνέχιση της λειτουργίας της, γεγονός που εντείνεται ακόμα περισσότερο τα τελευταία χρόνια καθώς η χώρα έχει εισέλθει σε δυσμενείς οικονομικές συνθήκες με συνεχείς ρυθμούς ύφεσης.

Η οργάνωση, δομή και λειτουργία της μικρομεσαίας επιχείρησης, ήτοι το εσωτερικό της περιβάλλον, συντελούν επίσης στην επίτευξη των στόχων της, ήτοι στην κερδοφορία και την εξέλιξή της. Ο τρόπος που θα οργανώσει και δομήσει τις εσωτερικές της λειτουργίες και κυρίως το τμήμα του λογιστηρίου, ως μέρος της χρηματοοικονομικής λειτουργίας είναι βασικός παράγοντας της επιτυχία της.

Στα πλαίσια αυτής της πτυχιακής εργασίας, η οποία αποτελείται από δύο κεφάλαια, θα περιγράψουμε την έννοια της μικρομεσαίας επιχείρησης και το ρόλο

που παίζει η δομή της και κυρίως το μηχανογραφημένο λογιστήριο στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναφέρουμε την έννοια της επιχείρησης γενικά και τις κατηγορίες που αυτή κατατάσσεται, θα ορίσουμε ειδικά την μικρομεσαία επιχείρηση και θα περιγράψουμε τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της λειτουργίας της. Θα αναφερθούμε, επίσης, στις πολιτικές στήριξης της μικρομεσαίας επιχείρησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω των πολιτικών, μέτρων, κανονισμών και προγραμμάτων που έχει λάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός των κρατών-μελών της. Τέλος, θα κλείσουμε το πρώτο κεφάλαιο με την ιστορική εξέλιξη και πορεία της μικρομεσαίας επιχείρησης στην Ελλάδα, την παρουσίαση στατιστικών μεγεθών, βάσει ερευνών, για τον αριθμό τους στον ελληνικό χώρο και συγκριτικά με το ποσοστό τους σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του τρόπου που αντιμετωπίζουν τις ανάγκες και προκλήσεις και εν γένει του τρόπου λειτουργία τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα περιγράψουμε τα στοιχεία του περιβάλλοντος, εξωτερικού και εσωτερικού, μίας επιχείρησης και θα εστιάσουμε στο ρόλο που παίζει το λογιστήριο στη λειτουργία της επιχείρησης καθώς και των μηχανογραφημένων συστημάτων που χρησιμοποιεί στην λήψη των επιχειρηματικών αποφάσεων και της εξέλιξή της. Θα περιγράψουμε το ρόλο που έχει το ορθά επανδρωμένο λογιστήριο με καλά καταρτισμένο και εκπαιδευμένο προσωπικό τόσο κατά την χρήση και εφαρμογή των λογιστικών προγραμμάτων όσο και στη λήψη αποφάσεων έχοντας ως εργαλεία τα προγράμματα αυτά. Τέλος, θα περιγράψουμε ενδεικτικά δύο λογιστικά προγράμματα που χρησιμοποιούνται από μεγάλο αριθμό μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην ελληνική αγορά.

Η εργασία αυτή θα τελειώσει με την εξαγωγή συμπερασμάτων, ύστερα από την ανάλυση των δύο κεφαλαίων και την παράθεση σε παράρτημα των λογαριασμών του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, το οποίο είναι εργαλείο για τους λογιστές, την επιχείρηση και τρίτους καθώς και υποδείγματα των οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες παρέχουν πληροφορίες και παρουσιάζουν την εικόνα της επιχείρησης σε τρίτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

1.1 Η έννοια της επιχείρησης

Με τον όρο *Επιχείρηση* εννοούμε μία παραγωγή-οικονομική μονάδα, η οποία συνδυάζει και αξιοποιεί του συντελεστές παραγωγής, όπως έδαφος, κεφάλαιο, ανθρώπινο δυναμικό, επιχειρηματικότητα προκειμένου να παράγει προϊόντα ή υπηρεσίες όπου θα διατεθούν μέσω του μηχανισμού της αγοράς στους καταναλωτές, επιδιώκοντας το μέγιστο δυνατό κέρδος, την αύξηση και πολλαπλασιασμό του αρχικού κεφαλαίου της.

Αποτελεί μία οργάνωση που παράγει πλούτο (αγαθά, υπηρεσίες) με τον οποίο ικανοποιούνται οι ανθρώπινες ανάγκες και ταυτόχρονα συμμετέχει σε κάθε οικονομική δραστηριότητα μέσω της παραγωγής, επένδυσης, κατανάλωσης, αποταμίευσης, του δανεισμού.

Ο ρόλος της επιχείρησης στην οικονομία και κοινωνία είναι το ίδιο σημαντικός με το ρόλο για παράδειγμα της οικογένειας, του σχολείου ή της δικαιοσύνης. Το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου του ο άνθρωπος τη «δαπανά» στην επιχείρηση, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες παρέχονται από αυτές, η απασχόληση και το εισόδημα των περισσότερων ανθρώπων εξαρτάται από αυτές και ταυτόχρονα η οικονομική, κοινωνική εξέλιξη κάθε χώρας εξαρτάται από την επιχείρηση. Συνεπώς, αποτελεί βασικό πυλώνα της κοινωνίας αφού η ανάπτυξη, η ευημερία και η εξέλιξη των κοινωνιών συνδέονται άμεσα με το θεσμό της επιχείρησης.

1.2 Διακρίσεις των επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις διακρίνονται με βάση τον *επιδιωκόμενο σκοπό* σε κερδοσκοπικούς οργανισμούς, οι οποίοι έχουν ως στόχο της μεγιστοποίηση του κέρδους και σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, των οποίων ο στόχος δεν είναι οικονομικός, αλλά πολιτιστικός, φιλανθρωπικός, αθλητικός κλπ, όπως τα σωματεία, ιδρύματα, οι φιλανθρωπικές οργανώσεις, δημόσιοι οργανισμοί κλπ.

Σύμφωνα με τη *νομική τους μορφή* διακρίνονται στην ατομική επιχείρηση και τις εταιρικές επιχειρήσεις. Η ατομική επιχείρηση είναι η πιο απλή μορφή επιχείρησης, ιδρύεται και διοικείται από ένα άτομο, το οποίο ως ιδιοκτήτης και διοικητής έχει την ευθύνη όλων των αποφάσεων. Δεν απαιτείται ελάχιστο κεφάλαιο για την ίδρυσή της και είναι κατά κανόνα μικρή και οικογενειακή και αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας.

Οι εταιρικές επιχειρήσεις είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας δυο ή περισσότερων ατόμων ή φορέων, με σκοπό το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και αυτές διακρίνονται σε προσωπικές επιχειρήσεις, όπως οι ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες, αφανής ή συμμετοχική εταιρεία και οι κεφαλαιουχικές εταιρείες, όπως η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, η ανώνυμη εταιρεία η κατά μετοχές ετερόρρυθμη και η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία.

Ανάλογα με τον *κλάδο δραστηριότητας* διακρίνονται σε επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα παραγωγής, όπως γεωργικές, κτηνοτροφικές, δασικές, σε επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα παραγωγής, οι οποίες μεταποιούν τα προϊόντα του πρωτογενή τομέα, βιομηχανίες, βιοτεχνίες, σε επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα παραγωγής, οι οποίες αποτελούν τον συνδεδετικό κρίκο παραγωγών και καταναλωτών αφού διαθέτουν τα προϊόντα του δευτερογενή τομέα και παρέχουν υπηρεσίες, όπως το λιανικό και χονδρικό εμπόριο, επιχειρήσεις εισαγωγών-εξαγωγών, μεταφορικές και τέλος οι επιχειρήσεις του τεταρτογενή τομέα (υπηρεσίες), οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες σε άλλες επιχειρήσεις και στους καταναλωτές, όπως οι τουριστικές και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις υγείας, εκπαίδευσης, πληροφορικής, συμβουλευτικές, λογιστικές, ελεγκτικές, νομικής.

Ανάλογα με το *μέγεθος* τους οι επιχειρήσεις κατατάσσονται σε μικρές, μεσαίες και μεγάλες, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως τέτοιες βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, συνηθέστερων των οποίων είναι ο αριθμός των εργαζομένων, το επενδύσιμο κεφάλαιο, το σύνολο του ενεργητικού, ο κύκλος εργασιών, το μερίδιο της αγοράς, η εγκαταστημένη ισχύς ως δείκτης επένδυσης σε μηχανολογικό εξοπλισμό.

1.3 Ορισμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) το 1996 εξέδωσε Σύσταση με την οποία διατυπώθηκε ο πρώτος κοινός ορισμός των ΜμΕ, ο οποίος εφαρμόστηκε ευρέως στην Ευρώπη.

Σύμφωνα με τη ανωτέρω Σύσταση *μικρομεσαίες* είναι οι επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 μισθωτούς και ο κύκλος εργασιών τους είναι μικρότερος από 40 εκατ. ευρώ ή ο ετήσιος ισολογισμός τους κατώτερος από 27 εκατ. ευρώ. Οι *μικρές επιχειρήσεις* απασχολούν 10 ως 49 μισθωτούς και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο από 7 εκατ. ευρώ ή ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 5 εκατ. ευρώ. Οι *πολύ μικρές επιχειρήσεις* είναι οι επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 10 μισθωτούς.

Ο ορισμός των πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων επικαιροποιήθηκε προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι οικονομικές εξελίξεις κατά τη διάρκεια του 1996, όπως πληθωρισμός και αύξηση της παραγωγικότητας. Η Επιτροπή χρησιμοποίησε αυτόν τον ορισμό σε όλα τα κοινοτικά προγράμματα που εφαρμόζονταν και αφορούσαν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στις 6 Μαΐου 2003 η Επιτροπή ενέκρινε μία νέα Σύσταση την 2003/361/ΕΚ, η οποία περιλαμβάνει νέο ορισμό για τις ΜμΕ, με τον οποίο διευκρινίζονται οι ιδιότητες των ΜμΕ και η έννοια της πολύ μικρής επιχείρησης. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η αποτελεσματικότητα των κοινοτικών προγραμμάτων και των πολιτικών που αφορούν τις επιχειρήσεις αυτές καθώς και η αποφυγή ενδεχόμενης εκμετάλλευσης των μηχανισμών υποστήριξης των επιχειρήσεων αυτών από επιχειρήσεις που διαθέτουν μεγαλύτερη οικονομική δύναμη από τις ΜμΕ.

Το άρθρο 1 της νέας Σύστασης ορίζει ως επιχείρηση κάθε μονάδα ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ενώ με το άρθρο 2 θέτονται τρία κριτήρια: ο αριθμός των απασχολούμενων, ο ετήσιος κύκλος εργασιών

και ο ετήσιος ισολογισμός που καθορίζουν το μέγεθος της επιχείρησης, βάσει των οποίων κατατάσσονται οι επιχειρήσεις.

Συγκεκριμένα, *πολύ μικρές επιχειρήσεις* θεωρούνται αυτές που απασχολούν λιγότερα από 10 εργαζομένους και ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ. Οι *μικρές επιχειρήσεις* απασχολούν έως 50 άτομα και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών ή σύνολο ετήσιου ισολογισμού έως 50 εκατ. ευρώ, ενώ οι *μεσαίες επιχειρήσεις* έχουν έως 250 εργαζομένους και ετήσιο τζίρο έως 50 εκατ. ευρώ ή σύνολο ετήσιου ισολογισμού έως 43 εκατ. ευρώ.

Εάν η επιχείρηση υπερβαίνει τα όρια του αριθμού των απασχολούμενων ή των χρηματοοικονομικών ποσών κατά τη διάρκεια ενός έτους, η κατάστασή της δεν επηρεάζεται και συνεχίζει να διατηρεί την ιδιότητά της ως ΜμΕ κατά το έτος αυτό. Εάν όμως μία ΜμΕ υπερβεί τα όρια επί δύο διαδοχικά οικονομικά έτη τότε χάνει την ιδιότητά της αυτή, ενώ το αντίθετο συμβαίνει για μία μεγάλη επιχείρηση που επί δύο διαδοχικά έτη βρίσκεται κάτω των ορίων αυτών.

Ο ορισμός των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύσταση δεν είναι δεσμευτικός παρά μόνο όσον αφορά ορισμένους τομείς, όπως οι κρατικές ενισχύσεις, η χρηματοδότηση μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων ή των κοινοτικών προγραμμάτων κυρίως για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη.

Τα κριτήρια που επιλέγονται κάθε φορά για την κατηγοριοποίηση μίας επιχείρησης δεν είναι κοινά αποδεκτά και ενιαία ούτε δεσμευτικά, αντίθετα βασίζονται στα πρότυπα που ορίζονται στην εκάστοτε αγορά, τις πολιτικές που εφαρμόζονται και τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες κάθε χώρας. Ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά, όπως η δυσκολία εξεύρεσης πόρων, σε σχέση με τη διοίκηση, αλλά και με τη χρηματοδότησή τους, καθορίζουν τις ΜΜΕ, ενώ παράλληλα τις διαχωρίζουν από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τον καθηγητή

Peter Burns¹ κριτήριο κατάταξης μίας επιχείρησης δεν είναι μόνο το μέγεθός της, αλλά και κάποια εν γένει χαρακτηριστικά της, όπως:

- *Η προσωποποιημένη διοίκηση (personalized management) της επιχείρησης*, που σημαίνει ότι ο ιδιοκτήτης και διαχειριστής μίας μικρής επιχείρησης είναι σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις το ίδιο πρόσωπο και υπεύθυνος για τις αποφάσεις της επιχείρησής του. Η λειτουργία της επιχείρησης συνδέεται άμεσα και αποκλειστικά από τον ιδιοκτήτη-διαχειριστή και η τυχόν απομάκρυνσή του από αυτήν επιφέρει την αποτυχία της επιχείρησης.
- *Η αφοσίωση των καταναλωτών (customer loyalty)*. Οι ΜΜΕ, ιδιαίτερα εκείνες που λειτουργούν σε συγκεκριμένες αγορές, αποκτούν συχνά ένα μικρό αλλά αφοσιωμένο αριθμό καταναλωτών. Σε μερικές περιπτώσεις κάποιοι από αυτούς τους αφοσιωμένους καταναλωτές όταν «εγκαταλείπουν» την επιχείρηση τότε αυτή μπορεί να κλείσει και να αποτύχει να επιβιώσει.
- *Το μικρό μερίδιο αγοράς (small market share) που καταλαμβάνουν οι επιχειρήσεις* αυτές λόγω του μικρού μεγέθους τους. Συνεπώς, δεν είναι και σε θέση να επηρεάσουν την τιμή πώλησης των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσφέρουν ούτε να διαμορφώσουν την ποσότητα που παράγουν. Δεν έχουν ισχυρή αγοραστική δύναμη, αφού δεν αγοράζουν σε μεγάλες ποσότητες, δεν επηρεάζουν έτσι τις τιμές και δεν μπορούν να είναι ανταγωνιστικές. Συχνά ειδικεύονται σε συγκεκριμένες αγορές και αποκτούν ένα μικρό αριθμό αφοσιωμένων καταναλωτών, οι οποίοι εάν εγκαταλείψουν την επιχείρηση, αυτή θα αποτύχει να επιβιώσει.
- *Η χρηματοδότηση (finance) των ΜμΕ* αποτελεί ένα τρωτό σημείο τους, αφού αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη συγκέντρωση χρημάτων για την επιβίωση και επέκτασή τους. Η ρευστότητά τους συνδέεται άμεσα από τις συναλλαγές με τους πελάτες τους, γεγονός που επιφέρει δυσκολίες επιβίωσής τους σε τυχόν αδυναμία των πελατών τους να αποπληρώσουν τα χρέη τους.

---

¹ Burns Paul, καθηγητής Επιχειρηματικότητας και Πρύτανης του Πανεπιστημίου του Bedfordshire Business School, Ηνωμένο Βασίλειο. Burns Paul-Dewhurst Jim, "Entrepreneurship and small business: start-up, growth and maturity", Palgrave Macmillan, 2010.

Σύμφωνα με τον ορισμό του EOMMEX, στην Ελλάδα ΜμΕ θεωρούνται οι επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 100 άτομα προσωπικό, ενώ εάν λαμβάνονταν υπόψη ο ορισμός της Ε.Ε. τότε στην κατηγορία των ΜμΕ θα περιλαμβάνονταν σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις αφού το 99% αυτών απασχολεί μέχρι 50 άτομα. Η Τράπεζα της Ελλάδος για λόγους χρηματοδότησης χαρακτηρίζει ως μεταποιητική ΜμΕ την επιχείρηση που παρουσιάζει ανώτατο ύψος μέσου κύκλου εργασιών τελευταίας τριετίας τα 2.500.00 ευρώ.

1.4 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ΜμΕ

Οι ΜμΕ δεν αποτελούν μικρογραφία των μεγαλύτερων επιχειρήσεων, αντίθετα λειτουργούν με διαφορετικά κριτήρια, λαμβάνουν αποφάσεις με γνώμονα την προσωπικότητα του ιδιοκτήτη συνήθως διαχειριστή, βασίζονται περισσότερο στις προσωπικές σχέσεις και αντιμετωπίζουν το ρίσκο συνήθως όχι σε ορθολογική βάση.

Η εντύπωση πως όλες οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις παλεύουν αλλά και μόνο για την επιβίωσή τους είναι εσφαλμένη, αφού υποστηρίζονται τόσο από τις κυβερνήσεις των κρατών τους όσο και από την Ευρωπαϊκή κοινότητα με τη μορφή επιδοτήσεων, επιχορηγήσεων, δανεισμού με ευνοϊκούς όρους ή όποια άλλη μορφή.

Το επιχειρείν είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της ελεύθερης οικονομίας και στις οικονομίες των περισσότερων κρατών οι ΜμΕ αποτελούν σημαντική πηγή ζωτικής δύναμης και ανάπτυξης, συμβάλλουν και καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό το βιοτικό επίπεδο, την ευημερία και εξέλιξη του τόπου όχι μόνο σε οικονομικό επίπεδο, αλλά και σε κοινωνικό και πολιτιστικό.

Κάθε νόμισμα όμως έχει δύο όψεις και στην περίπτωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων υπάρχουν τα δυνατά σημεία τους που οδηγούν στην ανάπτυξη, ενίσχυση και αύξηση του αριθμού τους, αλλά και τα αδύνατα σημεία τους που οδηγούν σε χρεοκοπία και το «θάνατό τους».

1.4.1 Τα πλεονεκτήματα των ΜμΕ

- Κινητήριος δύναμη και καθοριστικός παράγοντας για την ύπαρξη, εξέλιξη και επιβίωση μίας μικρής και μεσαίας επιχείρησης είναι ο επιχειρηματίας, που συνήθως είναι και ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης. Ο επιχειρηματίας χαράσσει συγκεκριμένη κατεύθυνση και με τις αποφάσεις τους συμβάλλει στη μεγιστοποίηση του κέρδους. Η επιθυμία για επιχειρηματική δράση και καινοτομία είναι το βασικότερο κίνητρό του και το κέρδος ακολουθεί. Αυτός διευθύνει και αναλαμβάνει τους κινδύνους του επιχειρείν. Ξεκινά μία ιδέα από το μηδέν, την μετουσιώνει, δημιουργεί και αντιλαμβάνεται ευκαιρίες, επενδύει και ρισκάρει χρήματα και μέσω σκληρής και προσωπικής εργασίας αναπτύσσει την επιχείρησή του. Οι αποφάσεις, ενέργειες και οι στρατηγικές που ακολουθεί, οι οποίες καθορίζονται και επηρεάζονται από το προφίλ του ως επενδυτή, την εκπαίδευση, τις γνώσεις, ικανότητές του, την προσωπικότητα και οξυδέρκειά του, είναι καθοριστικές για την ζωή και εξέλιξη της επιχείρησής του.
- Συνήθως οι ΜμΕ είναι οικογενειακές επιχειρήσεις, όπου όλα τα μέλη μαζί με τον «αρχηγό» επιχειρηματία είτε δημιουργούν μία νέα επιχείρηση είτε συνεχίζουν αυτή που έχουν κληρονομήσει. Όλοι μαζί δουλεύουν για το οικογενειακό όνομα, την οικογενειακή ευημερία και την οικογενειακή περιουσία. Συνήθως θυσιάζουν κάποιο από το εισόδημά τους προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες τις επιχείρησης. Βασίζονται στις διαπροσωπικές τους σχέσεις και διατηρούν τον ανθρώπινο χαρακτήρα στο εργασιακό περιβάλλον. Επειδή έχουν συμφέρον να διατηρήσουν την επιχείρηση, διότι έτσι διατηρείται η οικονομική τους ευμάρεια, οι αποφάσεις που λαμβάνονται έχουν μακροπρόθεσμη οπτική και δεν κρίνονται μόνο με βάση τα ετήσια αποτελέσματα. Ενδιαφέρονται να διατηρήσουν τη φήμη, το καλό όνομα και την παράδοση της οικογένειας στην παροχή υψηλής ποιότητας και αξίας στους πελάτες-καταναλωτές της.
- Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να ανταποκριθούν με μεγαλύτερη ταχύτητα και με μικρότερο κόστος σε σχέση με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, στον αυξανόμενο ρυθμό αλλαγών στα προϊόντα και τις υπηρεσίες, στις διαδικασίες και τις αγορές. Είναι περισσότερο ευέλικτες, γρήγορες και χωρίς γραφειοκρατίες στη λήψη αποφάσεων όταν οι συνθήκες μεταβάλλονται και

όταν υπάρχει ανάγκη για άμεση προσαρμογή στις νέες ανάγκες και απαιτήσεις της αγοράς. Τα μηνύματα και οι πληροφορίες της αγοράς σε νέες απαιτήσεις λαμβάνονται από τις ΜμΕ γρηγορότερα αφού είναι αυτές πρώτες που δέχονται τις οικονομικές συνέπειες των αλλαγών και άμεσα αναθεωρούν και υλοποιούν τις πολιτικές τους με σκοπό την επιβίωση και συνέχισή τους στην αγορά.

- Οι επιχειρήσεις αυτού του μεγέθους έρχονται συχνότερα σε άμεση επικοινωνία με τον πελάτη-καταναλωτή, μαθαίνουν γρηγορότερα τις ανάγκες και απαιτήσεις του και ανάλογα προσαρμόζουν τις υπηρεσίες και τα προϊόντα τους με σκοπό την άμεση εξυπηρέτησή του. Επιδιώκουν όχι μόνο να δημιουργήσουν προσωπικές σχέσεις με τον πελάτη, αλλά να τον κάνουν να αισθάνεται την επιχείρηση «δική του», τα προϊόντα και τις υπηρεσίες αποκλειστικά για τις δικές του ανάγκες.
- Οι ΜμΕ δημιουργούν πολλές εργασιακές ευκαιρίες αφού προσφέρουν νέες θέσεις εργασίας σε αντίθεση με τις μεγάλες επιχειρήσεις που τείνουν να μειώνουν τον αριθμό των υπαλλήλων τους και να απολύουν. Όσο περισσότερες επιχειρήσεις ιδρύονται και όσο περισσότερο αυτές αναπτύσσονται τόσο περισσότερες θέσεις εργασίας προσφέρουν μέχρι να ξεπεράσουν τα όρια των ΜμΕ.
- Σημαντικές καινοτομίες, πρωτοβουλίες και νέες ιδέες στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών αποτελούν το «όπλο» των ΜμΕ απέναντι στους «μεγάλους» ανταγωνιστές. Αξιοποιούν τα ταλέντα και τις ιδέες του προσωπικού τους με σκοπό τη δημιουργία νέων προϊόντων που θα τις κάνουν γνωστές ως πρωτοπόρες, αλλά και θα πάρουν πρώτες σημαντικό μερίδιο στην αγορά. Μπορεί οι μεγάλες επιχειρήσεις να διαθέτουν τμήμα ερευνών και τεχνολογίας όμως το ρίσκο και οι προσπάθειές τους περιορίζονται στη βελτίωση των ήδη υπάρχοντων προϊόντων παραβλέποντας τις ιδέες του προσωπικού τους και προστατεύοντας τη θέση τους στην αγορά.
- Οι ΜμΕ βοηθούν στην ανάπτυξη και ενθάρρυνση του οικονομικού ανταγωνισμού. Αυτό σημαίνει πως όταν η παραγωγή γίνεται από λίγες μόνο επιχειρήσεις, οι οποίες εκμεταλλεύονται την θέση εξουσία που κατέχουν, ο καταναλωτής δεν έχει πολλά περιθώρια αντίδρασης στις υψηλές τιμές των προϊόντων, η τεχνολογική εξέλιξη είναι μικρή ως ανύπαρκτη και η εισαγωγή

νέων ανταγωνιστών στην αγορά είναι αδύνατη. Το σκηνικό αυτό αλλάζει με τη δημιουργία και εξέλιξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Η πτώση του κομμουνισμού στην Ανατολική Ευρώπη και η διάσπαση της Σοβιετικής Ένωσης πρόσφερε το έδαφος για την επιστροφή στο σύστημα της ανταγωνιστικής οικονομίας. Δημιουργήθηκαν ιδιωτικές επιχειρήσεις, πολλές εκ των οποίων μικρομεσαίες, οι οποίες αύξησαν την παραγωγικότητα και συνέβαλλαν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου.

- Οι ΜμΕ συντελούν στην επιτυχία των μεγαλύτερων επιχειρήσεων. Αυτό συμβαίνει διότι έχουν τη δυνατότητα να διεκπεραιώνουν με επιτυχή και αποτελεσματικότερο τρόπο ορισμένες λειτουργίες σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις. Για παράδειγμα οι επιχειρήσεις χονδρικής και λιανικής πώλησης, όπως προσωπικών υπολογιστών, είδη ένδυσης, οικιακών συσκευών, αυτοκινήτων, επίπλων, οι οποίες συνήθως είναι μικρομεσαίες, συνδέουν τους παραγωγούς με τους πελάτες-καταναλωτές τους. Επίσης, οι ΜμΕ ενεργούν ως προμηθευτές και υπεργολάβοι των μεγαλύτερων εταιρειών. Μεγάλα κατασκευαστικά έργα μπορεί να αναλαμβάνονται από μεγάλες κατασκευαστικές εταιρείες, αυτές όμως δίνουν κομμάτια του έργου σε άλλες μικρότερες επιχειρήσεις-προμηθευτές με τις οποίες συνεργάζονται εξασφαλίζοντας χαμηλότερες τιμές, ποιότητα, καινοτομία, εξοικονόμηση χρημάτων.

1.4.2 Τα μειονεκτήματα των ΜμΕ

- Ένας από τους βασικότερους παράγοντες αποτυχίας μία ΜμΕ είναι η έλλειψη γνώσεων, ικανοτήτων και οράματος του επιχειρηματία. Συνήθως το εκπαιδευτικό επίπεδο των ιδιοκτητών των ΜμΕ επιχειρήσεων είναι χαμηλό, χωρίς γνώσεις διοίκησης, μάρκετινγκ και οικονομικών. Έχουν έλλειψη επιχειρηματικών γνώσεων και εμπειρίας. Για παράδειγμα διαφορετικά διαχειρίζεσαι και διοικείς μία επιχείρηση με 10 υπαλλήλους, όπου ο επιχειρηματίας έχει άμεση οπτική επαφή του προσωπικού και διαφορετικά με 100 υπαλλήλους, όπου πρέπει να εφαρμοστούν διαχειριστικές ικανότητες που θα αναγνωρίζουν και εκμεταλλεύονται ταλέντα και πιο εξελιγμένες μέθοδοι σχεδιασμού και ελέγχου της επιχείρησης. Επομένως, η συγκέντρωση όλων

των εξουσιών στο πρόσωπο του ιδιοκτήτη καθιστά δύσκολο τον προγραμματισμό για το μέλλον.

- Κάθε καινούργια επιχείρηση αποτελεί ρίσκο για τον επιχειρηματία, διότι μπορεί να πετύχουν ή μπορεί να αποτύχουν, χωρίς να μπορούν να προβλέψουν ποιο από τα δύο θα συμβεί. Για να προστατευθούν από επιχειρηματικούς κινδύνους, οι επιχειρηματίες μπορεί να αποφεύγουν εγχειρήματα όπου θεωρούν ότι οι πιθανότητες δεν είναι υπέρ τους ή η ικανοποίηση είναι μικρή. Δεν αναζητούν ευκαιρίες επιχειρηματικότητας, δεν δοκιμάζουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και την εμπειρογνωμοσύνη τους.
- Η επιβίωση μίας μικρομεσαίας επιχείρησης εξαρτάται άμεσα από την οργάνωση, διοίκηση και τη λειτουργία της. Δεν χρησιμοποιούν στρατηγικό προγραμματισμό καθώς και άλλες τεχνικές σύγχρονης διοίκησης, όπως στρατηγικές συμμαχίες, ολική ποιότητα παραγωγής, ανταγωνιστική σύγκριση, μέτρηση ικανοποίησης πελατών κ.λπ. Υστερούν σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις στο μάρκετινγκ, στην ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας, σε έρευνα και ανάπτυξη, στην αποτελεσματική χρήση εξωτερικών πηγών πληροφόρησης, στην πρόσβαση στις πηγές παραγωγής πρώτων υλών και στις συνεργασίες. Το γεγονός ότι η μικρομεσαία επιχείρηση λειτουργεί ως οικογενειακή επιχείρηση είναι ταυτόχρονα πλεονέκτημα, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, αλλά και μειονέκτημα. Το οργανωτικό της σχήμα κυριαρχείται από πρόσωπα και όχι από λειτουργικά στελέχη με γνώσεις διοίκησης και προγραμματισμού, χωρίς δυνατότητα μελέτης της αγοράς και του περιβάλλοντος που υπάρχει και λειτουργεί η επιχείρηση. Έχουν υψηλά ποσοστά δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, αλλά και υψηλά ποσοστά θνησιμότητας (50%) ιδιαίτερα κατά τα πρώτα 3-5 έτη της ζωής τους.
- Ένα ασταθές οικονομικό περιβάλλον εντός του οποίου λειτουργεί και προσπαθεί να επιβιώσει μία επιχείρηση δημιουργεί αβεβαιότητα για το μέλλον. Συνθήκες ύφεσης στην οικονομία δεν δημιουργούν τις προϋποθέσεις ανάπτυξης και εξέλιξης. Οι συνεχείς αλλαγές του φορολογικού καθεστώτος και γενικότερα η αδυναμία σχεδιασμού, προγραμματισμού και υλοποίησης ενός επενδυτικού σχεδίου δεν αφήνει πολλά περιθώρια στις επιχειρήσεις για επιβίωση.

- Οι πηγές χρηματοδότησης των ΜμΕ επιχειρήσεων αποτελούν αγκάθι στη προσπάθεια επιβίωσής τους. Συνήθως οι όροι δανεισμού των τραπεζών δεν είναι οι ελκυστικότεροι, ενώ περιορισμένη πρόσβαση έχουν και στις κεφαλαιαγορές. Οι ΜμΕ στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς έχουν δυσκολίες πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα λόγω του υψηλότερου κινδύνου που τις χαρακτηρίζει, της έλλειψης επαρκών εγγυήσεων αλλά και του οικογενειακού τους χαρακτήρα. Οι περιορισμένοι οικονομικοί πόροι, η κακή αντιμετώπιση των χρεών, τα προβληματικά τιμολόγια πληρωμών, η κακή διαχείριση των χρημάτων, η έλλειψη ρευστότητας τις οδηγεί σε βραχυπρόθεσμο δανεισμό και στις πιστώσει των προμηθευτών προκειμένου να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες τους σε κεφάλαια κίνησης. Σύγχρονα τραπεζικά εργαλεία ως εναλλακτικές λύσεις εξεύρεσης κεφαλαίων, όπως χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), συμβάσεις πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), το επιχειρηματικό κεφάλαιο υψηλού κινδύνου (venture capital είτε δεν είναι γνωστά είτε οι επιχειρηματίες φοβούνται να τα τολμήσουν. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν μεγάλη δυσκολία στην ανάπτυξη επενδυτικών προγραμμάτων μεγάλης εμβέλειας.
- Λόγω του μικρού μεγέθους τους δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν σε άμεση και γρήγορη κάλυψη μεγάλου όγκου παραγγελιών. Η παραγωγική τους δυνατότητα είναι περιορισμένη και συχνά χάνουν πελάτες που ζητούν πολλαπλάσια παραγωγή.
- Δεν έχουν ισχυρή διαπραγματευτική ικανότητα στο να επιτύχουν χαμηλότερες τιμές στην προμήθεια πρώτων υλών, αφού οι ανάγκες τους ακολουθούν την περιορισμένη ποσότητα που μπορούν να παράγουν.

1.5 Η ΜμΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Στις δεκαετίες του '60 και του '70 οι οικονομολόγοι υμνούσαν τα πλεονεκτήματα των πολυεθνικών επιχειρήσεων σχετικά με τις οικονομίες κλίμακας που επιτυγχάνουν, τις νέες τεχνολογίες στην παραγωγική διαδικασία και διανομή, τη μοντέρνα διαχείριση του προσωπικού. Οι κυβερνήσεις προσέφεραν διευκολύνσεις και κίνητρα στις πολυεθνικές επιχειρήσεις για να εγκατασταθούν στην χώρα ή περιοχή τους, να αναπτύξουν και απασχολήσουν το δυναμικό τους, το οποίο προερχόταν

κυρίως από τον πρωτογενή τομέα. Στην πραγματικότητα, οι πολυεθνικές λόγω της υπερτίμησης του δολαρίου εκμεταλλεύθηκαν το φθινό εργατικό δυναμικό, αγόρασαν φθηνά και κατάφεραν να εκτοπίσουν τις μεσαίες και μεγάλες εθνικές επιχειρήσεις.

Στη δεκαετία του '80 η άνθιση των πολυεθνικών επιχειρήσεων άρχισε να φθίνει. Τα μεγάλα κέρδη άρχισαν να εκλείπουν, η ευρωπαϊκή πολιτική καταπολεμούσε τις τάσεις των δημοσίων αρχών προς την παροχή κινήτρων υπό την μορφή κρατικών ενισχύσεων, τα συνδικάτα των εργαζομένων διαφέντευαν τη διατήρηση αν όχι την αύξηση των κοινοτικών δικαιωμάτων των εργαζομένων. Έτσι, πολλές πολυεθνικές επιχειρήσεις σταμάτησαν να επενδύουν στην Ευρώπη και στράφηκαν σε χώρες με χαμηλό κόστος εργασίας, όπως σε χώρες της ανατολικής Ασίας σαν το Πακιστάν, την Ινδία, Κίνα, Ταϊλάνδη.

Λόγω της παγκοσμιοποίησης των αγορών και την τεχνολογικής ανάπτυξης, πολλές παραδοσιακές βιομηχανίες και μεγάλες «εθνικές» επιχειρήσεις τείνουν σε παρακμή, ενώ εμφανίζονται νέες βιομηχανίες και οικονομικοί φορείς, όπως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπου προσφέρουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες με μεγαλύτερη συχνά προστιθέμενη αξία. Μπορεί οι οικονομίες κλίμακας να είναι σημαντικές για τη μαζική παραγωγή τυποποιημένων προϊόντων, μία απλή όμως και ευέλικτη μικρομεσαία επιχείρηση που παράγει προϊόντα ποιότητας και προσαρμόζεται στις απαιτήσεις και μεταβολές της αγοράς και τις τεχνολογικές εξελίξεις, απορροφά τις λιγότερο ευνοούμενες κατηγορίες στην αγορά εργασίας, όπως οι γυναίκες και οι νέοι ανειδίκευτοι εργαζόμενοι, φαίνεται να κερδίζει έδαφος στην αγορά και να γίνεται αντιληπτή η σημασία της σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο.

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2003 οι ΜμΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούσαν το 99% περίπου των συνολικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη και απασχολούσαν το 69% περίπου των θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα. Οι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις αποτελούσαν το 98% του συνόλου των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και απασχολούσαν το 57% περίπου του συνολικού εργατικού δυναμικού του ιδιωτικού τομέα.

Η Γερμανία με ποσοστό 16,1% κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ακολουθούν η Ισπανία, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, με ποσοστά που κυμαίνονται από 14,3% έως 11,9%, ενώ το Λουξεμβούργο έρχεται τελευταίο με μόλις 0,1%. Η Ελλάδα κατέχει το 4,2% των ΜΜΕ στην Ευρώπη και είναι η πέμπτη χώρα στην Ευρώπη με τις περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όσον αφορά στον απόλυτο αριθμό μικρών επιχειρήσεων.

Ενώ μια τυπική ευρωπαϊκή επιχείρηση απασχολεί έως 7 υπαλλήλους, συμπεριλαμβανομένου και του ιδιοκτήτη, η ελληνική πραγματικότητα αποκαλύπτει ότι το μέσο μέγεθος της απασχόλησης μιας ελληνικής επιχείρησης μόλις που αγγίζει τους 2 εργαζόμενους.

Στην Κύπρο το 2005 οι ΜμΕ, ήτοι οι επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερο από 250 άτομα αποτελούσαν το 99% των κυπριακών επιχειρήσεων, οι οποίες στο σύνολό τους ανέρχονταν σε 62.715, ενώ απασχολούσαν 198.078 άτομα. Από το σύνολο αυτό οι μικρές επιχειρήσεις, δηλαδή αυτές που απασχολούν κάτω από 10 άτομα, ανέρχονταν σε 57.066 και αντιπροσώπευαν το 90,83% του συνόλου των ΜμΕ και απασχολούσαν 107.442 εργαζομένους. Είναι φανερό πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι ΜμΕ στην κυπριακή οικονομία.

Το 2010 οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ευρώπη αριθμούσαν τα 23 εκατομμύρια, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό μεγαλύτερο του 98% των επιχειρήσεων, απασχολώντας 75 εκατομμύρια εργαζομένους. Εξασφάλιζαν τα δύο τρίτα της συνολικής ιδιωτικής απασχόλησης και περίπου το 80% των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν από το 2005.

1.5.1 Κανονισμοί και πολιτικές στήριξης της ΜμΕ

Ο σημαντικός ρόλος που έχει η μικρομεσαία επιχείρηση ως ρυθμιστής ανάπτυξης και εξέλιξης έχει γίνει κατανοητός από την Ευρωπαϊκή Ένωση από νωρίς και για το λόγο αυτό μία σειρά από κανονισμούς, μέτρα και πολιτικές θεσπίστηκαν και εφαρμόζονται στα κράτη-μέλη υπό την ομπρέλα της Επιτροπής και σε συνεργασία με τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών-μελών.

Στο άρθρο 173 της Συνθήκης λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρει μεταξύ άλλων ότι «.....η Ένωση και τα κράτη-μέλη επιδιώκουν να προωθήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων της Ένωσης και ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.»

Με τη Σύσταση 96/280/ΕΚ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δίνει ακριβή ορισμούς για τις ΜμΕ, ο οποίος τροποποιήθηκε το 2003 με τη Σύσταση 2003/361/ΕΚ και τέθηκε σε εφαρμογή το 2005. Το 2003 οι πολύ μικρές, οι μικρές και οι μεσαίες επιχειρήσεις αντιπροσώπευαν περίπου 20 εκατομμύρια επιχειρήσεις στον οικονομικό ευρωπαϊκό χώρο. Η κατηγορία αυτή αναγνωρίστηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως κύρια πηγή δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, η οποία επηρεάζει καίρια την ανταγωνιστικότητα, έχει αυξημένες δυνατότητες απορρόφησης των νέων τεχνολογιών καθώς και ικανότητες εντοπισμού των νέων αναγκών των καταναλωτών. Για τους λόγους αυτούς ευθύνη των εθνικών και κοινοτικών διοικήσεων καθώς και της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η θέσπιση πολιτικών ενίσχυσης των επιχειρήσεων αυτών λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες και τα ισχυρά σημεία αυτών.

Τον Ιούνιο του 2000 στην Φέιρα της Πορτογαλίας εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ο ευρωπαϊκός χάρτης για τις μικρές επιχειρήσεις που έχει ως στόχο να καταστεί η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική οικονομία στον κόσμο μέχρι το 2010. Οι αρχηγοί των κρατών και κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνώρισαν τη σπουδαιότητά τους εγκρίνοντας τον Ευρωπαϊκό χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις. Υπογραμμίστηκε η ανάγκη διευκόλυνσης της ανάπτυξης των μικρών επιχειρήσεων και αναγνωρίστηκε ο δυναμισμός των μικρών επιχειρήσεων, ιδίως σε θέματα παροχής νέων υπηρεσιών, δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και κοινωνικής και περιφερειακής ανάπτυξης. Ο Χάρτης περιλάμβανε ένα σύνολο στρατηγικών συστάσεων, που περιέγραφαν τι πρέπει να κάνουν τα κράτη-μέλη, με στόχο να βελτιωθεί το περιβάλλον για τις ΜμΕ και να προωθηθεί το επιχειρηματικό πνεύμα. Βασική αρχή του Χάρτη ήταν η αρχή «Σκεφτόμαστε πρώτα σε μικρή κλίμακα» (Think small first), δηλαδή «η αρχή της προτεραιότητας» στις μικρές επιχειρήσεις. Αποτυπώθηκε έτσι η δέσμευση της Ε.Ε. να προετοιμάσει τις μικρές επιχειρήσεις, ώστε να επωφεληθούν όσο το δυνατόν καλύτερα από την ψηφιακή οικονομία.

Οι γραμμές δράσεις που προώθησε ο ευρωπαϊκός Χάρτης για τις μικρές επιχειρήσεις ήταν οι εξής:

- α) Εκπαίδευση και επιμόρφωση για το επιχειρηματικό πνεύμα,
- β) Φθηνότερη και ταχύτερη εκκίνηση,
- γ) Καλύτερη νομοθεσία και ρυθμίσεις,
- δ) Διαθεσιμότητα δεξιοτήτων,
- ε) Βελτίωση της πρόσβασης σε απευθείας σύνδεση,
- στ) Περισσότερα οφέλη από την ενιαία αγορά,
- ζ) Φορολογικά και χρηματοοικονομικά ζητήματα,
- η) Ενίσχυση των τεχνολογικών δυνατοτήτων των μικρών επιχειρήσεων,
- θ) Επιτυχημένα πρότυπα ηλεκτρονικών επιχειρήσεων και υποστήριξη κορυφαίων μικρών επιχειρήσεων,
- ι) Ανάπτυξη ισχυρότερης και αποτελεσματικότερης εκπροσώπησης των συμφερόντων των μικρών επιχειρήσεων σε επίπεδο της Ένωσης και σε εθνικό επίπεδο.

Τον Ιούνιο του 2008 μετά από ευρεία διαβούλευση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε την Small Business Act (SBA) για την Ευρώπη, η οποία περιελάμβανε ένα ευρύ σύνολο μέτρων υπέρ των επιχειρήσεων με σκοπό να διευκολύνει την κατάσταση για τις μικρές επιχειρήσεις. Τα κράτη-μέλη συμφώνησαν ένα σύνολο 10 αρχών φιλικών προς τις ΜμΕ για καλύτερη καθοδήγηση στην εκπόνηση και εφαρμογή πολιτικών τόσο σε επίπεδο ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό, ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους.

Καρδιά του σχεδίου είναι η αρχή της «προτεραιότητας της μικρής επιχείρησης». Τοποθετεί τη ΜμΕ στην πρώτη γραμμή της χάραξης πολιτικής και βοηθά να διασφαλιστεί πως οι νέοι κανονισμοί δεν αυξάνουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η επιχείρηση. Δισεκατομμύρια ευρώ διαθέτονται σε νέες πηγές χρηματοδότησης μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων, περιλαμβάνονται δράσεις βοήθειας προς τη ΜμΕ για απόκτηση πρόσβασης σε ερευνητική χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και δίνονται στις κυβερνήσεις μεγαλύτερα περιθώρια για την υποστήριξη αυτής, χωρίς να παραβιάζονται κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

Η SBA έχει ως στόχο να διευκολύνει κάποιον που θέλει να ξεκινήσει τη δική του εταιρεία. Επιπλέον, καταβάλλεται μεγάλη προσπάθεια ώστε να ενισχυθεί το επιχειρηματικό πνεύμα των Ευρωπαίων, αντιμετωπίζοντας το φόβο της αποτυχίας και τιμώντας όσους αποτελούν πρότυπα στη διαχείριση των δικών τους επιχειρήσεων. Εφαρμόζονται μία σειρά προγραμμάτων με σκοπό να προβάλλουν σταδιοδρομίες για πιθανούς επιχειρηματίες και να ενθαρρύνουν άτομα κάθε ηλικίας και καταγωγής να δουν την επιχειρηματικότητα ως συναρπαστική επιλογή.

Το 2006 στα πλαίσια της SBA εγκαινιάστηκε ο θεσμός των ευρωπαϊκών βραβείων επιχειρηματικότητας, όπου κάθε χρόνο πλέον των 300 πρωτοβουλιών ανταγωνίζονται για τιμητικές διακρίσεις σε εθνικούς διαγωνισμούς, πριν μία επιτροπή υψηλού επιπέδου επιλέξει τις καλύτερες σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος των ΜμΕ στο ευρωπαϊκό περιβάλλον και η σπουδαιότητα της SBA φαίνεται από τη δήλωση του αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρμόδιου για τη Βιομηχανία και την Επιχειρηματικότητα, Antonio Tajani, ότι *«οι ΜμΕ αποτελούν κλειδί για την εξασφάλιση της οικονομικής ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γι' αυτόν το λόγο θα πρέπει να ενθαρρύνονται, όποτε είναι δυνατόν. Η SBA έχει αυτόν ακριβώς το στόχο παρέχοντας βοήθεια στις ΜμΕ, προκειμένου να έχουν ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση και στις αγορές και ελαφρύνοντας τον διοικητικό φόρτο.»*

Στις αρχές του 2011, η Επιτροπή υιοθέτησε μία αναθεώρηση της SBA με την οποία όχι μόνο ενίσχυσε το αρχικό μήνυμα αυτής, αλλά και την ανανέωσε ώστε να ανταποκρίνεται στο νέο πολιτικό και οικονομικό κλίμα και όρισε νέες δράσεις αντιμετώπισης επειγουσών προκλήσεων.

Τα τελευταία χρόνια οι ΜμΕ βρίσκονται σε ένα νέο σταυροδρόμι, όπου η οικονομική αβεβαιότητα, η χρηματοπιστωτική αναταραχή και η δημοσιονομική κρίση έχει πλήξει κυρίως της χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου με συνέπεια να έχει περιοριστεί και πληγεί η αυτοπεποίθηση των Ευρωπαίων επιχειρηματιών και να έχουν μειωθεί οι επιδόσεις των ΜμΕ.

Ευρωπαϊκή Ένωση και κράτη-μέλη προσπαθούν από κοινού να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα μέσω πολιτικών και μέτρων επαναφοράς της οικονομίας σε ρυθμούς ανάκαμψης και ανάπτυξης και βελτίωσης της καθημερινής λειτουργίας και βιωσιμότητας της ΜμΕ, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες, απαιτήσεις και προσδοκίες των 25 εκατομμυρίων μικρομεσαίων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Οι ΜμΕ έχουν ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση ένα νέο οικονομικό διάλογο για τις ΜμΕ προκειμένου να υπάρξει βελτίωση του Κανονισμού Small Business Act 2011 στην γραμμή της αρχής «σκέψου σε μικρή κλίμακα».

Επιπλέον, ο κοινωνικός εταίρος των ΜμΕ στην Ευρώπη, UEAPME, υποστηρίζει τη δημιουργία ενός φορέα «διαλόγου μικρομεσαίων» αποτελούμενο από τους SME Envoys, την UEAPME, ευρωβουλευτές και εκπροσώπους άλλων επαγγελματικών οργανώσεων. Η ομάδα αυτή θα είναι η πλατφόρμα για ένα δημιουργικό διάλογο υψηλού επιπέδου εφ' όλης της ύλης των θεμάτων που αφορούν τις ΜμΕ. Θα συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα για να παρακολουθεί τη σύγκλιση μεταξύ των προτάσεων και των διαδικασιών της Κομισιόν και του Κοινοβουλίου. Ο φορέας «οικονομικού διαλόγου μικρομεσαίων» θα μπορεί να εγγυηθεί την εφαρμογή της αρχής «σκέψου σε μικρή κλίμακα» και θα διευκολύνει την πάγια απαίτηση για καλύτερους και απλούστερους κανονισμούς.

1.5.2 Προγράμματα υποστήριξης της ΜμΕ

Στη λήξη του 1983, ευρωπαϊκό έτος των ΜμΕ και της Βιοτεχνίας, εγκρίνεται το πρώτο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για τις ΜμΕ, ένα δεύτερο ανάλογο πρόγραμμα ξεκίνησε το 1987, όπου το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενίσχυσε τις ΜμΕ με κονδύλια ύψους 112 εκατομμυρίων ecu κατά την περίοδο 1993-1996 και το 1997 τέθηκε σε ισχύ ένα τρίτο πολυετές πρόγραμμα με διάρκεια έως το έτος 2000.

Από τότε και μέχρι τις μέρες μας μία σειρά από προγράμματα χρηματοδότησης και δράσης για τη στήριξη των ΜμΕ έχουν υιοθετηθεί και υλοποιηθεί από τα εθνικές κυβερνήσεις των κρατών-μελών. Η υποστήριξη αυτή είναι διαθέσιμη σε διάφορες

μορφές, όπως σειρά μέτρων μη χρηματοδοτικής βοήθειας με τη μορφή προγραμμάτων και υπηρεσιών υποστήριξης των επιχειρήσεων, αλλά και επιχορηγήσεις, δάνεια, εγγυήσεις, τα οποία παρέχονται είτε άμεσα είτε μέσω προγραμμάτων, η διαχείριση των οποίων γίνεται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, όπως τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα προγράμματα υποστήριξης των ΜμΕ έχουν χωριστεί σε τέσσερις κατηγορίες:
A) Ευκαιρίες θεματικής χρηματοδότησης, όπου η χρηματοδότηση είναι θεματικής με συγκεκριμένους στόχους, όπως περιβάλλον, έρευνα, εκπαίδευση, η οποία υπόκεινται και υλοποιείται από διάφορες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ανάλογα με το πρόγραμμα, οι συμμετέχοντες μπορεί να είναι βιομηχανικές ομάδες, επιχειρηματικές ενώσεις, εταιρείες παροχής υπηρεσιών υποστήριξης των ΜμΕ ή σύμβουλοι. Ο γενικός κανόνας σε αυτό το είδος χρηματοδότηση είναι η συγχρηματοδότηση, όπου οι επιδοτήσεις καλύπτουν μόνο ένα μέρος του κόστους του έργου. Τέτοια προγράμματα είναι:

- **Πρόγραμμα LIFE+**, με προϋπολογισμό 2,1 δις ευρώ και αφορά ΜμΕ που δραστηριοποιούνται στους κλάδους της φύσης και βιοποικιλότητας, της περιβαλλοντικής πολιτικής και διακυβέρνησης και την ενημέρωσης και επικοινωνίας και οι οποίες μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πόρους του προγράμματος είτε από το μέρος που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είτε από το μέρος των εθνικών φορέων.
- **Πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (ΠΠΑΚ)**, το οποίο αποτελεί την ολοκληρωμένη ανταπόκριση στους στόχους την αναθεωρημένης στρατηγικής της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και απασχόληση. Υλοποιείται από το 2007 έως το 2013 με προϋπολογισμό ύψους 3,6 δις ευρώ. Αφορά το περιβάλλον και την ενέργεια και περιλαμβάνει:

α) ένα πρόγραμμα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, προϋπολογισμού 430 εκατ. ευρώ και στόχο την εκμετάλλευση όλων των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες και τη βελτίωση των συνθηκών για καινοτομία συμβάλλοντας στην ανταγωνιστικότητα και οικονομική ανάπτυξη,

β) το πρόγραμμα «Ευφυής ενέργεια-Ευρώπη», με κονδύλια ύψους 727 εκατ. ευρώ και δράσεις για την αύξηση της υιοθέτησης και ζήτησης ενεργειακής

αποτελεσματικότητας, την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής διαφοροποίησης, την παροχή κινήτρων για διαφοροποίηση των καυσίμων και της ενεργειακής αποτελεσματικότητας στις μεταφορές.

γ) το πρόγραμμα στήριξης της πολιτικής για τις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών με προϋπολογισμό 730 εκατ. ευρώ και χρηματοδότηση κυρίως πιλοτικών δράσεων που αφορούν την καινοτομία και ανταγωνιστικότητα, την ενεργειακή αποδοτικότητα και έξυπνη κινητικότητα δημόσιων και ιδιωτικών φορέων,

δ) πρόγραμμα υποστήριξης πολιτικής, προϋπολογισμού 728 εκατ. ευρώ και στόχο την παροχή κινήτρων για νέες συγκλίνουσες αγορές ηλεκτρονικών δικτύων και υπηρεσιών, τον εκσυγχρονισμό των δημόσιων υπηρεσιών προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και να βελτιωθούν οι υπηρεσίες.

- **Marco Polo II**, προϋπολογισμού 400 εκατ. ευρώ και στόχο τη μείωση της συμφόρησης στους δρόμους, βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης του συστήματος μεταφοράς εμπορευμάτων εντός της Κοινότητας και την προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων μεταφοράς συμβάλλοντας έτσι σε ένα αποτελεσματικό και αειφόρο σύστημα μεταφορών. Για την επίτευξη των στόχων στηρίζονται ενέργειες στους τομείς μεταφοράς εμπορευμάτων, μέτρων αποφυγής της κίνησης.
- **Έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη (2007-2013)**, το οποίο δίνει ιδιαίτερη προσοχή στις ΜμΕ μέσω των διαφόρων προγραμμάτων του, όπως το «Συνεργασία» όπου οι ΜμΕ ενθαρρύνονται ενεργά να συμμετέχουν σε ερευνητικές δράσεις, σε κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες, το «Ιδέες» όπου ομάδες ερευνητών από ΜμΕ μπορούν να συναγωνιστούν με βάση την υπεροχή τους, το «Άνθρωποι» όπου δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στην ενθάρρυνση του ανθρώπινου δυναμικού των στην έρευνα και την τεχνολογία και το «Ικανότητες» με την ενίσχυση των ικανοτήτων των ευρωπαϊκών ΜμΕ στην καινοτομία, στην ανάπτυξη προϊόντων και αγορών νέας τεχνολογίας.
- **Ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράση για τη Δια Βίου Μάθηση** για την περίοδο 2007-2013, το οποίο καλύπτει τέσσερα ειδικά προγράμματα:

α) το *Comenius* για γενικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχετικά με σχολεία έως την τελευταία τάξη λυκείου,

β) το *Erasmus* για δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης σε ανώτατο εκπαιδευτικό επίπεδο,

γ) το *Leonardo Da Vinci* για όλες τις πτυχές της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, υποστηρίζει καινοτόμες διακριτικές πρωτοβουλίες προώθησης της γνώσης, των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ενσωμάτωση στην επαγγελματική ζωή και την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων του πολίτη,

δ) το *Grundtvig*, για την εκπαίδευση των ενηλίκων.

- ***Erasmus για νέους επιχειρηματίες***, πιλοτικό έργο που θεσπίστηκε το 2009, προϋπολογισμού 4,3 εκατ. ευρώ, όπου καλύπτει οδοιπορικά και έξοδα διαμονής κατά τη διάρκεια παραμονής. Παρέχει πρακτική και οικονομική βοήθεια σε νέους επιχειρηματίες που επιθυμούν να εργαστούν σε κάποια επιχείρηση σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να λάβουν γνώση από έμπειρους επιχειρηματίες και να αναπτύξουν την επιχειρηματική τεχνογνωσία τους. Στόχος είναι η ανταλλαγή ιδεών, εμπειρίας και πληροφορίας μεταξύ των επιχειρηματιών, η ενίσχυση της πρόσβασης σε αγορές και ο εντοπισμός δυνητικών συνεργατών για νέες επιχειρήσεις σε άλλες χώρες της Ένωσης. Τη διετία 2009-2010, μόλις στους πρώτους 21 μήνες του προγράμματος, 724 επιχειρηματίες έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα ανταλλαγής και είχαν τη δυνατότητα να δουν πέρα από τα όρια των δικών τους εθνικών συνόρων και να αντιληφθούν την αξία της εσωτερικής αγοράς.

- ***Πολιτισμός 2007-2013***, προϋπολογισμού 400 εκατ. ευρώ, όπου παρέχει επιχορηγήσεις για έργα πολιτιστικής συνεργασίας σε όλους τους καλλιτεχνικούς και πολιτιστικούς τομείς, όπως θέατρο, μουσική, χορό, λογοτεχνία, κληρονομιά, πολιτιστική ιστορία. Στόχοι του προγράμματος είναι η προώθηση της διασυνοριακής κινητικότητας όσων εργάζονται στον κλάδο του πολιτισμού, η ενθάρρυνση της διεθνικής κυκλοφορίας της πολιτιστικής και καλλιτεχνικής παραγωγής και η ενίσχυση του διαπολιτισμικού διαλόγου.

- ***Media 2007-2013***, προϋπολογισμού 755 εκατ. ευρώ και αφορά την κατάρτιση επαγγελματιών των μεσαίων μαζικής ενημέρωσης, την ανάπτυξη έργων και επιχειρήσεων παραγωγής, τη διανομή και προώθηση κινηματογραφικών έργων

και οπτικοακουστικών προγραμμάτων και την υποστήριξη κινηματογραφικών φεστιβάλ. Επιπλέον, παρέχει επιχορηγήσεις σε ΜμΕ που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς.

B) Διαρθρωτικά Ταμεία, τα οποία έχουν σχεδιαστεί για να βοηθούν στη μείωση των διαφορών στην ανάπτυξη στις επιμέρους περιφέρειες, οι οποίες είναι οι λιγότερο αναπτυγμένες οικονομικά, ήτοι οι περιφέρειες «σύγκλισης» και να προωθούν την οικονομική και κοινωνική συνοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία συγχρηματοδοτεί περιφερειακά έργα στα κράτη-μέλη. Η διαχείριση των προγραμμάτων και η επιλογή των έργων γίνεται σε εθνικό ή/και περιφερειακό επίπεδο. Συνολικό κονδύλι 347,41 δις ευρώ για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Συνοχής.

- ***Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης***, είναι το μεγαλύτερο κοινοτικό μέσο χρηματοδότησης των ΜμΕ, αποσκοπεί στη μείωση των διαφορών στην ανάπτυξη των περιφερειών και στην υποστήριξη της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για να ενισχύσει την ίδρυση, λειτουργία και ανταγωνιστικότητα των ΜμΕ συγχρηματοδοτεί δραστηριότητες που εντάσσονται σε ευρύ φάσμα τομέων, όπως η επιχειρηματικότητα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα των ΜμΕ, η βελτίωση του περιφερειακού και τοπικού περιβάλλοντος για τις ΜμΕ, η διαπεριφερειακή και διασυνοριακή συνεργασία των ΜμΕ και η επένδυση σε ανθρώπινους πόρους.
- ***Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο***, περιόδου 2007-2013 παρέχει υποστήριξη για την πρόβλεψη και διαχείριση οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών με ικανό αριθμό ευκαιριών για την υποστήριξη των ΜμΕ. Οι κύριοι τομείς δράσεις είναι τέσσερις και αφορούν την ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρήσεων, τη βελτίωση πρόσβασης στην απασχόληση και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, την ενίσχυση την κοινωνικής ένταξης με την καταπολέμηση των διακρίσεων και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας για μη προνομιούχα άτομα και η προώθηση εταιρικών σχέσεων μεταρρύθμιση στους τομείς απασχόλησης και ένταξης.
- ***Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης***, περιόδου 2007-2013, εστιάζει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στη γεωργία και τη δασοκομία, το περιβάλλον και την

ύπαιθρο, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας.

Γ) Χρηματοδοτικά Μέσα, τα οποία δεν παρέχουν άμεση χρηματοδότηση στις ΜμΕ, αλλά συνήθως διεκπεριαιώνονται μέσω χρηματοδοτικών διαμεσολαβητών όπως τράπεζες, πιστωτικά ιδρύματα, επενδυτικά ταμεία. Στόχος τους είναι να αυξήσουν τον όγκο πιστώσεων που είναι διαθέσιμες για τις ΜμΕ και να ενθαρρύνουν τους διαμεσολαβητές στην ανάπτυξη των δυνατοτήτων δανειοδότησης των ΜμΕ.

• **Πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία**, αφορά την περίοδο 2007-2013, ύψος κονδυλίων 1.130 εκατ. ευρώ για χρηματοδοτικά μέσα διαχειριζόμενα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και οργανωμένα σε τρεις τομείς:

α) **πρόγραμμα οικοδόμησης ικανοτήτων** των οικονομικών διαμεσολαβητών σε ορισμένα κράτη-μέλη,

β) **μηχανισμός εγγυήσεων υπέρ των ΜμΕ**, όπου παρέχει πρόσθετες εγγυήσεις για την εγγύηση προγραμμάτων προκειμένου να αυξήσει τη χορήγηση πιστώσεων για χρέη σε ΜμΕ,

γ) **παροχή κεφαλαίων για καινοτόμες ΜμΕ** στα πρώτα τους βήματα και κατά την φάση επέκτασης.

• **Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για πολύ μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (JEREMIE)** μία κοινή πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση στην πρόσβαση των ΜμΕ στη χρηματοδότηση και κυρίως στη χορήγηση πολύ μικρών δόσεων σε επιχειρηματικά κεφάλαια ή σε εγγυήσεις. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη των νεοϊδρυθεισών εταιρειών, στη μεταφορά τεχνολογίας και στα πολύ μικρά δάνεια. Η επιλογή σχεδίων γίνεται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

• **Κοινή δράση για την υποστήριξη των μικρο-πιστοδοτικών ιδρυμάτων στην Ευρώπη (JASMINE)**, η οποία είναι μία κοινή πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και συμπληρώνει την πρωτοβουλία JEREMIE. Ξεκίνησε το 2008 με τριετή πιλοτική δράση και αρχικό κεφάλαιο 50 εκατ. ευρώ. Στόχος του είναι:

α) η ανάπτυξη παροχής μικρο-πιστώσεων στην Ευρώπη είτε μέσω της παροχής τεχνικής βοήθειας στην μικρο-χρηματοδότηση ιδρυμάτων προκειμένου να αναδειχθούν σε αξιόπιστους χρηματοοικονομικούς μεσάζοντες και να αποκτούν εύκολα κεφάλαια είτε μέσω χρηματοδότησης δραστηριοτήτων μη τραπεζικών πιστωτικών ιδρυμάτων προκειμένου να χορηγούν μεγαλύτερο αριθμό δανείων,

β) η βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση μικρών επιχειρήσεων, ανέργων ή πολιτών που δεν απασχολούνται και θα ήθελαν να γίνουν ελεύθεροι επαγγελματίες, αλλά δεν έχουν πρόσβαση σε παραδοσιακές τραπεζικές υπηρεσίες.

• **Επενδύσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων**, του οποίου η δραστηριότητα βασίζεται στα ταμεία κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και τα μέσα εγγύησης προς τα πιστωτικά ιδρύματα που καλύπτουν πιστώσεις για ΜμΕ.

• **Δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων**, τα οποία χορηγούνται από μεσάζοντες, όπως οι εμπορικές και προορίζονται για ενσώματες ή ασώματες επενδύσεις από ΜμΕ. Η διάρκεια των δανείων είναι μεταξύ 2 έως 12 ετών και τα μέγιστο ύψος δανείου τα 12,5 εκατ. ευρώ.

• **Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Μικροχρηματοδοτήσεων Progress**, μέσω του οποίου προσφέρονται μικροπιστώσεις σε μικρές επιχειρήσεις και ανθρώπους που έχουν χάσει τη δουλειά τους και επιθυμούν να ξεκινήσουν τη δική τους μικρή επιχείρηση.

1.6 Η ΜμΕ στην Ελλάδα

Η ΜμΕ κατέχει σημαντικότερη θέση στην ελληνική οικονομία, λειτουργεί ως κινητήρια δύναμη για την οικονομική, κοινωνική και την πολιτιστική της ανάπτυξη σχεδόν έναν αιώνα. Ξεκίνησε από την εμφάνιση των Ελλήνων εμπόρων της διασποράς στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στο κέντρο της Αθήνας δημιουργώντας ένα μεγαλοαστικό περιβάλλον. Απέφυγαν να επενδύσουν στη βιομηχανία λόγω της χαμηλής εξειδίκευσης του υπάρχοντος τότε εργατικού δυναμικού και του χαμηλού τεχνικού εξοπλισμού και ασχολήθηκαν με ό,τι γνώριζαν καλύτερα, ήτοι τα τραπεζικά και οικονομικά.

Οι Έλληνες της Μικράς Ασίας, γνωστοί για το εμπορικό τους δαιμόνιο μετά την καταστροφή ως πρόσφυγες πια στην Ελλάδα ξεκινώντας από το μηδέν κατάφεραν να δώσουν νέα πνοή στην ελληνική οικονομία ιδρύοντας μικρές επιχειρήσεις σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα τα πρώτα εμπορικά καταστήματα εμφανίζονται στο κέντρο της Αθήνας, όπως καπελάδικα, «υφασματάδικα», εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία ενώ αργότερα στα τέλη της δεκαετίας του 1970 τα μεγάλα πολυκαταστήματα, όπως «Μινιόν», «Κατράντζος» «Αφοί Λαμπρόπουλου», «Αφοί Διαμαντή», εισάγουν τη μορφή των πολυκαταστημάτων της Ευρώπης μετά το 1960 με μεγάλο αριθμό εργαζομένων, πολύωρες εγκαταστάσεις με εξειδικευμένα τμήματα, κυλιόμενες σκάλες, πληθώρα εμπορευμάτων και απασχολούμενων κεφαλαίων. Αν και η εμφάνιση των μεγάλων πολυκαταστημάτων στην Ελλάδα θα μπορούσε να ήταν αποτέλεσμα μίας επενδυτικής στρατηγικής στηριζόμενης στη σημαντική συγκέντρωση κεφαλαίων, στην πραγματικότητα πρόκειται για την ανάπτυξη της παραδοσιακής μικρής επιχείρησης και για το λόγο αυτό δεν αντιμετωπίστηκαν ως απειλή από το μικρό ανεξάρτητο εμπόριο. Η εξέλιξή τους βασίστηκε στο δαιμόνιο και τις φιλοδοξίες του ιδρυτή, τις καινοτομίες στην πώληση που έφεραν αύξηση του κύκλου εργασιών τους.

Οι ΜμΕ και ειδικότερα οι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, φαίνεται να αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο ανάπτυξης της εθνικής και περιφερειακής οικονομίας αφού το κύριο επιχειρηματικό μοντέλο των ελληνικών επιχειρήσεων ήταν, είναι και θα είναι η πολύ μικρή επιχείρηση που απασχολεί λιγότερους από 10 υπαλλήλους.

Ακόμα και σήμερα η ελληνική οικονομία διαθέτει ένα πολύ μεγάλο ποσοστό ΜμΕ και ιδιαίτερα πολύ μικρών επιχειρήσεων σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat², οι ΜμΕ στην Ελλάδα αριθμούν τις 745.677 και συνεισφέρουν ετησίως κύκλο εργασιών της τάξεως των 150 δις ευρώ. Τα 4/5 των ΜμΕ (79%) αντιστοιχούν σε ατομικές επιχειρήσεις, οι οποίες αν και υπερτερούν, το μεγαλύτερο μερίδιο του κύκλου εργασιών, άνω του 60%

² Ενημερωτικό δελτίο για τη SBA-Ελλάδα- 2010/2011.

παράγεται από εταιρείες διαφορετικών νομικών μορφών, όπως Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ε.Π.Ε. κ.λπ.. Συγκεκριμένα, ποσοστό 96,5% είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις, μικρές 3,1%, μεσαίες 0,4% και μεγάλες 0,1%, όταν τα ποσοστά στη Ένωση των 27 κρατών-μελών είναι 92,1%, 6,6%, 1,1% και 0,2% αντίστοιχα.

Η σημασία των πολύ μικρών επιχειρήσεων αντικατοπτρίζεται και στο μερίδιο που αντιπροσωπεύουν σχετικά με τη δημιουργία θέσεων εργασίας, καθώς περισσότεροι από ένας στους δύο Έλληνες που εργάζονται στο μη χρηματοπιστωτικό τομέα απασχολείται σε πολύ μικρή επιχείρηση. Το σύνολο σχεδόν των ελληνικών επιχειρήσεων (96%) απασχολούν έως 4 εργαζομένους, το 2% των επιχειρήσεων απασχολούν έως 9 άτομα, ενώ οι υπόλοιπες κατηγορίες που απασχολούν από 10-250 άτομα ανέρχονται στο 2% του συνόλου των επιχειρήσεων.

Οι Έλληνες είναι περισσότερο πρόθυμοι να εργαστούν ως αυτοαπασχολούμενοι, ποσοστό 60,3%, έναντι των Ευρωπαίων γειτόνων τους σε ποσοστό 45,1% και θεωρούν ότι είναι κοινωνικά καταξιωμένοι παρά την πολύ λιγότερο θετική εικόνα που προβάλλουν τα μέσα ενημέρωσης για αυτούς, καθώς μόλις 34,5% συμφωνούν ότι βλέπουν περιπτώσεις επιτυχημένων νέων επιχειρήσεων στην Ελλάδα σε αντίθεση με τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσο όρο 51,35%.

Οι πιστώσεις προμηθευτών αποτελούν μία σημαντική πηγή χρηματοδότησης για τις ελληνικές ΜμΕ, καλύπτοντας το 23% της εξωτερικής χρηματοδότησης, έναντι 16% για τις ευρωπαϊκές ΜμΕ. Ο περιορισμός της παροχής πιστώσεων από προμηθευτές σε συνδυασμό με τη δυσκολία εύρεσης ιδίων κεφαλαίων δημιουργούν σημαντικό κενό ρευστότητας, το οποίο είθισται να καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό μέσω τραπεζικού δανεισμού, στον οποίο η πρόσβαση συνεχώς επιδεινώνεται. Επιπλέον, παρατηρούνται αυξημένες καθυστερήσεις πληρωμών σε λοιπούς πιστωτές, όπως ενοίκια, ΔΕΚΟ, ασφαλιστικά ταμεία.

Η ελληνική ΜμΕ φαίνεται να αντιμετωπίζει δυσκολίες στην πρόσβαση ιδιωτικών κεφαλαίων σε ποσοστό 36% ανεπιτυχών αιτήσεων δανειοληψίας και κατά 38% μεγαλύτερη απροθυμία των τραπεζών να χορηγήσουν δάνεια όταν τα αντίστοιχα ποσοστά στην Ευρώπη διαμορφώνονται σε 23% και 30%. Δυστυχώς και η πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση συμπεριλαμβανομένων των εγγυήσεων είναι κατά το

ήμισυ εφικτή στην Ελλάδα σε σχέση με το μέσον όρο της Ευρώπης. Επιπλέον, οι ελληνικές ΜμΕ παρουσιάζουν διπλάσιο χρόνο καθυστέρησης στην αποπληρωμή των δανειακών τους υποχρεώσεων.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι δύο φορές πιθανότερο να μετατρέψουν καινοτόμες ιδέες, νέες για την αγορά ή για την επιχείρηση σε έσοδα πωλήσεων (26% στην Ελλάδα έναντι 3% κατά μέσο όρο στην Ευρώπη). Από την άλλη, οι ελληνικές ΜμΕ είναι λιγότερο πιθανό να χρησιμοποιήσουν λύσεις πληροφορικής για ηλεκτρονικές συναλλαγές και είναι λιγότερο πιθανό να συμμετέχουν σε έρευνα χρηματοδοτούμενη από την Ένωση σε σύγκριση με αντίστοιχες εταιρείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς το ποσοστό συμμετοχής είναι μικρότερο από το μισό του μέσου όρου της Ευρώπης.

Η τεχνολογία θεωρείται κρίσιμος παράγοντας σε αυτή την εξισορρόπηση, αφού το 52% συμφωνεί ότι η πληροφορική θα παίξει σημαντικό ρόλο στην έξοδο της επιχείρησής τους από την οικονομική κρίση. Το 43% μάλιστα, πιστεύει ότι η χρήση της πληροφορικής και των υπολογιστών θα αποτελέσει τον καθοριστικό παράγοντα για το αν η επιχείρησή τους απλά θα επιβιώσει ή θα αναπτυχθεί σημαντικά. Υπάρχουν όμως κρίσιμες ανησυχίες για θέματα ασφάλειας και προστασίας προσωπικών δεδομένων καθώς και κάποια έλλειψη εμπιστοσύνης προς τον κλάδο της Πληροφορικής, τα οποία πρέπει να ξεπεραστούν.

Οι Έλληνες πολίτες αποδίδουν μεγάλη σημασία στην ύπαρξη και λειτουργία των ΜμΕ ως αναπόσπαστο και καθοριστικό παράγοντα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και της προστασίας των καταναλωτών.³ Η έκφραση ότι οι ΜμΕ αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας δε συνιστά ευφρολόγημα, αλλά αντιπροσωπεύει πλήρως τις απόψεις της ελληνικής κοινωνίας για το ρόλο και τη σημασία τους. Σε ποσοστό 86,8% πιστεύεται ότι ο μεγάλος αριθμός αυτών των επιχειρήσεων είναι προς όφελος της οικονομίας, σε ποσοστό 89,1% προς όφελος του καταναλωτή και κατά 89,4% συνδέεται η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας με τη στήριξη αυτών των επιχειρήσεων.

³ Πανελλαδική έρευνα της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου που δημοσιεύθηκε το 2013 με αντικείμενο τις ΜμΕ στην Ελλάδα.

Η πλειονότητα (ποσοστό 65%) των ιδιοκτητών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων συμφωνούν στο ότι η επιχείρησή τους μπορεί να κάνει τη διαφορά, στη γενική εικόνα της οικονομίας της χώρας. Δηλώνουν ότι «επιχειρήσεις σαν τη δική μου» επωμίζονται την ευθύνη να προσφέρουν δουλειές και να παρέχουν καινοτομία, ώστε να ξαναγυρίσουν οι παλιές καλές μέρες.

Το μέγεθος της κρίσης έχει οδηγήσει το ½ του εταιρικού τομέα των ΜμΕ να θεωρεί πρωταρχικό του στόχο την επιβίωση ενώ λιγότερο του ¼ να προσανατολίζεται σε πορεία ανάπτυξης. Σχεδόν το 90% έχει λάβει κάποιας μορφής μέτρα για την αντιμετώπιση της τρέχουσας συγκυρίας, όπως μείωση των παραγγελιών (ποσοστό 61%), καθυστέρηση πληρωμών σε δάνεια ή προμηθευτές (ποσοστό 46%), απολύσεις υπαλλήλων (43% από το 18% το 2009) και κλείσιμο καταστημάτων σε ποσοστό 13% έναντι 1% το 2009.

Οι επιχειρηματίες ζητούν μία σειρά μέτρων αντιμετώπισης της κρίσης από τους φορείς που χαράζουν τις πολιτικές της αγοράς, όπως α) η μείωση του λειτουργικού κόστους μέσω χαμηλότερης φορολογίας (85%), μειωμένου κόστους στην πρόσληψη νέου ταλαντούχου ανθρώπινου δυναμικού (60%), μέσω κινήτρων για συγχωνεύσεις ώστε να επιτευχθεί το ελάχιστο μέγεθος για αποδοτική επιχείρηση είτε μέσω της οργάνωσης των επιχειρήσεων σε ευρύτερα δίκτυα επιχειρήσεων που ανήκουν στον ίδιο κλάδο προκειμένου έτσι να επιμεριστεί το κόστος σε θέματα προώθησης, έρευνας και βασικών υποδομών, β) η ενίσχυση της ρευστότητας μέσω αξιοποίησης των διαθέσιμων ευρωπαϊκών μηχανισμών στήριξης (ΕΣΠΑ, ΕΤΕπ, κλπ) για στοχευμένη παροχή ρευστότητας, δημιουργίας ισοδύναμων εργαλείων πιστώσεων, όπως οι εγγυητικές επιστολές σε οίκους του εξωτερικού για εισαγωγή πρώτων υλών χωρίς την υποχρέωση καταβολής μετρητών, γ) η ενίσχυση των πωλήσεων μέσω προώθησης της εξωστρέφειας μέσω εκπαίδευσης, τεχνογνωσίας, διαχείρισης κινδύνων και χρηματοδότηση, αλλά και μέσω ενός σχεδιασμού εθνικής στρατηγικής εξαγωγών.

Λόγω της κρίσης και της μακράς περιόδου ύφεσης που βιώνει η χώρα τα τελευταία χρόνια, οι ιδιοκτήτες ΜμΕ είναι λιγότερο αισιόδοξοι για τη μελλοντική τους πορεία τους επόμενους 12 – 18 μήνες, σε σχέση με τους Ευρωπαίους ομολόγους

τους. Μόλις το 8% Ελλήνων επιχειρηματιών προβλέπουν ότι θα πετύχουν καλύτερα αποτελέσματα σε σχέση με το 2010-2011, έναντι του 26% των Ευρωπαίων. Επίσης, μόνο το 7% σκοπεύουν να κάνουν προσλήψεις, σε σύγκριση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο που είναι 24%, ενώ θεωρούν ότι σημαντικό εμπόδιο για την εγχώρια ανάπτυξη, την οικονομική αβεβαιότητα (76%), τη χαμηλή ζήτηση (33%) και τη δυσχέρεια της οικονομικής ρευστότητας (47%).

Σε επίπεδο περιφερειών, η περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει το 34% του συνόλου των ΜμΕ με ποσοστό 66,5% του συνολικού τζίρου των ΜμΕ στην Ελλάδα και ακολουθεί με μεγάλη διαφορά η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας ε ποσοστό ΜμΕ 17,5%. Η βασικότερη αιτία συγκέντρωσης των περισσότερων πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε αυτές τις δύο περιφέρειες είναι ότι περιλαμβάνουν τις δύο μεγαλύτερες πόλεις της χώρας, Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Ακολουθούν οι περιφέρειες της Θεσσαλίας, Κρήτης και Δυτικής Ελλάδας με ποσοστά από 6,% έως 5,3%. Η μικρότερη συμμετοχή των ΜμΕ είναι στην περιφέρεια Πελοποννήσου με ποσοστό 0,5%.

Μεταξύ των ετών 2000-2005, οι ΜμΕ διαχρονικά συγκεντρώνονται κυρίως στον Τριτογενή τομέα της οικονομίας με αυξητική τάση, από 58,7% το 2000 σε 65,2% το 2005, ακολουθεί ο Δευτερογενής με τάσεις ύφεσης από 23,3% το 2000 σε 22,4% και τέλος ο Πρωτογενής τομέας με επίσης με σημαντικές μειώσεις από 18% το 2000 σε 12,4% το 2005.

Οι μικρές επιχειρήσεις δέχονται υψηλότερη πίεση σε σχέση με τις μεσαίες από την τρέχουσα οικονομική συγκυρία. Το 65% αυτών έχουν επηρεαστεί πάρα πολύ από την κρίση έναντι του 30% των μεσαίων, ενώ οι μήνες αντοχής έχουν περιοριστεί στους 12,5 για τις μικρές και 15,5 για τις μεσαίες.

Οι μεσαίες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν ως βασικότερο πρόβλημα την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, αναγκαία για την κάλυψη μελλοντικών επενδύσεών τους. Οι επιχειρήσεις αυτές επένδυσαν τα τελευταία χρόνια σε εξοπλισμό και σε νέα προϊόντα (85% των μεσαίων έναντι 65% των μικρών). Ο κλάδος των κατασκευών αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας, ενώ η βιομηχανία έχει τις υψηλότερες επενδυτικές ανάγκες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Δομή, Οργάνωση και Λειτουργία της ΜμΕ

Σύμφωνα με τη συστημική προσέγγιση, κάθε επιχείρηση είναι ένα σύστημα στοιχείων ή μερών, τα οποία επικοινωνούν και συνδέονται μεταξύ τους με σχέση αλληλεπίδρασης, όπου μέσω αυτών διαμορφώνεται η ολότητα της επιχείρησης. Οποιοσδήποτε οικονομικός οργανισμός, ιδιωτικός ή δημόσιος, ακόμα και η πιο απομονωμένη μικρή επιχείρηση θεωρείται υποσύστημα εντός ενός ευρύτερου οικονομικού συστήματος, το οποίο λειτουργεί με αντικειμενικό σκοπό την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών.

2.1 Στοιχεία του περιβάλλοντος

Κάθε επιχείρηση είναι ένας ζωντανός οργανισμός που επικοινωνεί και επηρεάζεται από το εσωτερικό-ειδικό περιβάλλον (παράγοντες εντός της επιχείρησης) και από το εξωτερικό-γενικό περιβάλλον (εξωτερικοί παράγοντες). Είναι μία μικρογραφία της κοινωνίας που υπάρχει και λειτουργεί και της οικονομίας εντός της οποίας δραστηριοποιείται, καθώς υπάρχει αμφίδρομη σχέση μεταξύ τους.

Από την άλλη, είναι ιδιαίτερη σημαντική η κατανόηση και μελέτη των επιμέρους στοιχείων-μερών και της σχέσης μεταξύ τους, αφού αυτά δεν λειτουργούν μεμονωμένα, αλλά αλληλοεπηρεάζονται μέσω συγκεκριμένων λειτουργιών με κοινό στόχο την ανάπτυξη, δράση, κερδοφορία και εξέλιξη της επιχείρησης.

2.1.1 Εξωτερικό-γενικό περιβάλλον

- *Το οικονομικό περιβάλλον, που περιλαμβάνει τις δομές της οικονομίας, τους ρυθμούς ανάπτυξης, δείκτες πληθωρισμού, απασχόλησης,*

δημόσιου χρέους, το φορολογικό σύστημα, τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις, την πορεία της κεφαλαιαγοράς και των εισοδημάτων κ.λπ..

- *Το νομικό περιβάλλον*, που περιλαμβάνει τους νόμους με τους οποίους λειτουργεί η επιχείρηση, οι συναλλαγές, οι εργασιακές σχέσεις.
- *Το κοινωνικό περιβάλλον*, δηλαδή την κοινωνική οργάνωση της χώρας εντός της οποίας υπάρχει και λειτουργεί η επιχείρηση.
- *Το τεχνολογικό περιβάλλον*, το οποίο επιδρά ποιοτικά και ποσοτικά στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών, στην απόδοση των εργαζομένων, στον εξοπλισμό της επιχείρησης.
- *Το πολιτιστικό περιβάλλον*, που περιλαμβάνει τα ήθη και έθιμα, τις παραδόσεις και το σύστημα αξιών και γενικότερα τα εθνολογικά, λαογραφικά στοιχεία μίας κοινωνίας.
- *Το πολιτικό περιβάλλον* που περιλαμβάνει το θεσμικό πλαίσιο που λειτουργεί το κράτος, όπως οι κυβερνητικές και πολιτικές αποφάσεις, η εισοδηματική και νομισματική πολιτική.
- *Το οικολογικό περιβάλλον* που μόλις στα τελευταία χρόνια έχει αναδειχθεί η σημασία και σπουδαιότητά του καθώς και αμφίδρομη σχέση που δημιουργούν οι αρνητικές επιπτώσεις και βλάβες σε αυτό και την επιχείρηση και τον άνθρωπο.

2.1.2 Εσωτερικό-ειδικό περιβάλλον

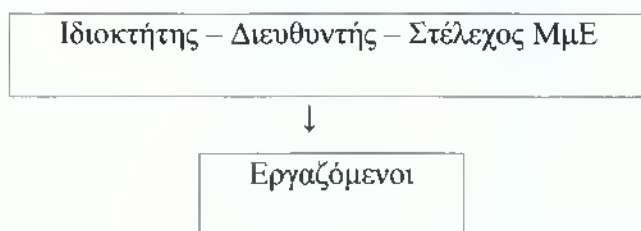
Το εσωτερικό περιβάλλον μίας επιχείρησης αποτελείται από τους χρηματοδοτικούς, φυσικούς, ανθρώπινους και τεχνολογικούς πόρους. Τέτοιοι είναι για παράδειγμα οι προμηθευτές υλικών ή υπηρεσιών, καταναλωτές και πελάτες, εργαζόμενοι και συνδικαλιστική ένωση, πιστωτές, χρηματοδότες και μέτοχοι, άλλες επιχειρήσεις που συνεργάζονται ή ανταγωνίζονται με την επιχείρηση, καθώς και οικονομικοί οργανισμοί και τράπεζες.

Η επιχείρηση ως σύστημα λαμβάνει εισροές και ενεργεί για να τις μετασχηματίσει σε εκροές, προκειμένου να ικανοποιηθούν ανάγκες και να μεγιστοποιήσει έτσι το κέρδος της. Κατά τη διαδικασία αυτή λαμβάνουν χώρα στον

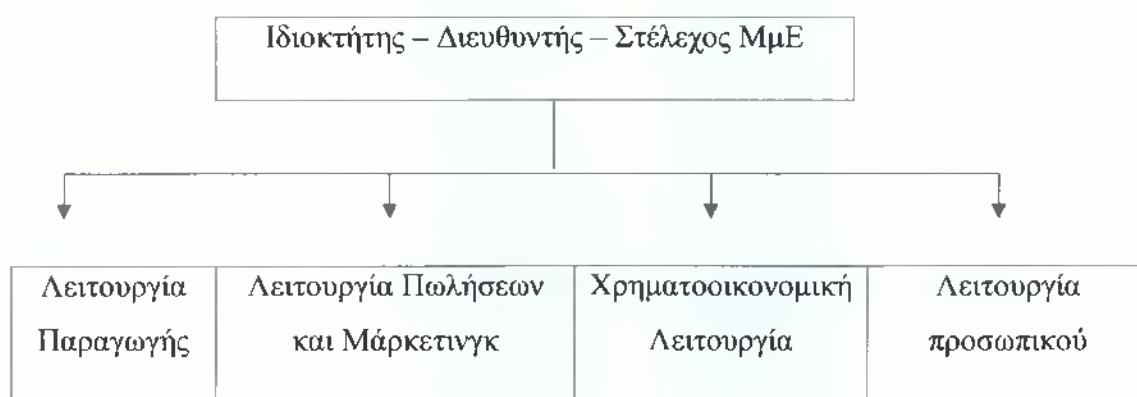
επιχειρησιακό χώρο ορισμένες συντονισμένες και διαφορετικές λειτουργίες, όπως η λειτουργία της παραγωγής, του προσωπικού, των προμηθειών, του μάρκετινγκ, των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Καθεμία διαφορετική λειτουργία αποτελεί διαφορετικό τμήμα εντός της επιχείρησης, το οποίο είναι το ίδιο αναγκαίο και σημαντικό για την επιχείρηση και χωρίς κάποιου από αυτά δεν είναι δυνατόν να υλοποιήσει τους στόχους της.

Η δομή μίας ΜμΕ μπορεί να χαρακτηρίζεται από ένα απλό οργανόγραμμα, όπως είναι η δομή μεγάλου αριθμού των ΜμΕ στην Ελλάδα, είτε από ένα λειτουργικό οργανόγραμμα. Με βάση το λειτουργικό οργανόγραμμα, τα στελέχη της επιχείρησης απαιτείται να έχουν περισσότερη και ολοκληρωμένη κατάρτιση σχετικά με την οργάνωση, διοίκηση και διαχείριση όλων των λειτουργιών της επιχείρησης και του συνόλου των δραστηριοτήτων της.

Πηγή: Λιονταράκης κα, 2007⁴

Διάγραμμα 2.1 Απλό Οργανόγραμμα

Πηγή: Λιονταράκης κα, 2007

Διάγραμμα 2.2 Λειτουργικό Οργανόγραμμα

⁴ Λιονταράκης Α.-Γκούμας Σ.-Τέφα Α., «Η Επιτυχημένη προσαρμογή της ελληνικής ΜμΕ στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον», ΕΑΠ, 2007.

Οι σπουδαιότερες από τις δραστηριότητες της χρηματοοικονομικής λειτουργίας ή τμήματος και του υπευθύνου αυτού του τμήματος είναι:

- Λογιστική παρακολούθηση της επιχείρησης, όπως πληρωμές, εισπράξεις, προετοιμασία οικονομικών καταστάσεων, κοστολόγηση, χρηματοοικονομική ανάλυση των στοιχείων της κ.λπ.,
- Αξιολόγηση προτεινόμενων επενδύσεων για αγορά, βελτίωση ή επέκταση κτηρίων, μηχανολογικού εξοπλισμού, η εκπαίδευση του προσωπικού κ.λπ.,
- Ανεύρεση πηγών χρηματοδότησης μέσω επενδύσεων ή κεφαλαίων κίνησης, επικερδή τοποθέτηση υφισταμένων αποθεματικών, διερεύνηση και χρησιμοποίηση αγορών χρήματος και κεφαλαίων κ.λπ.,
- Συνεργασία με τους υπευθύνους των άλλων τμημάτων στη λήψη αποφάσεων, οι οποίες συνεπάγονται σημαντικές χρηματοοικονομικές επιπτώσεις.

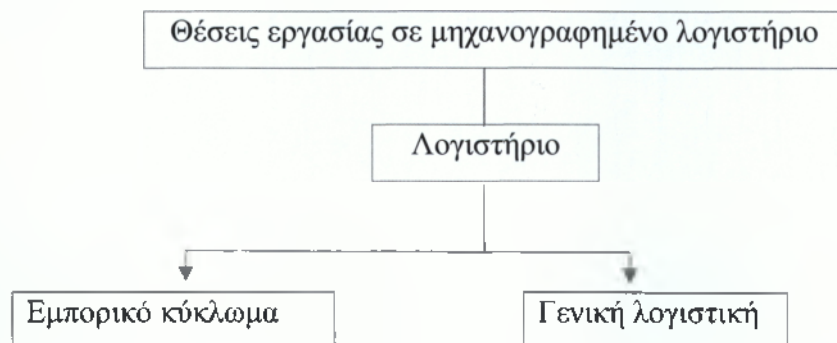
2.2 Το λογιστήριο στη ΜμΕ

Οι σωστές οικονομικές αποφάσεις που καλούνται να λάβουν τα χρηματοοικονομικά στελέχη ή οι επιχειρηματίες για την ορθή λειτουργία, τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη της ΜμΕ πρέπει να βασίζονται σε ορθές, άμεσες και έγκαιρες πληροφορίες, οι οποίες εξάγονται μέσα από το όσο δυνατόν άρτια στελεχωμένο και σύγχρονα μηχανογραφημένο λογιστήριο της επιχείρησης.

Ο ρόλος του λογιστηρίου σε κάθε επιχείρηση είναι βασικός, καθώς ένα σωστά οργανωμένο λογιστήριο αποτελεί εγγύηση για την «εσωτερική υγεία» και την εύρυθμη λειτουργία των καθημερινών συναλλαγών της επιχείρησης, και επιπλέον βοηθά στον προγραμματισμό και την τελική υλοποίηση όλων των επιχειρηματικών της σχεδίων για την περαιτέρω ασφαλή ανάπτυξη και εξέλιξή της. Αντίθετα, ένα ανοργάνωτο λογιστήριο χωρίς σωστές δομές και διαδικασίες μπορεί να προκαλέσει εσωτερικό χάος σε όλες τις λειτουργίες της επιχείρησης, όπως στις σχέσεις με πελάτες, προμηθευτές, δημόσιο, υπαλλήλους κ.λπ., αποτελώντας μεγάλο βάρος και τροχοπέδη στην παραγωγή του έργου ή στην ποιότητα του παραγόμενου έργου.

Πολλοί ισχυρίζονται ότι η καρδιά μίας επιχείρησης είναι το λογιστήριο, αφού ένα άρτια οργανωμένο λογιστήριο σε έμπυχο (προϊστάμενος λογιστηρίου, λογιστές, βοηθός λογιστή) και άψυχο υλικό (λογιστικά πακέτα, διαδίκτυο, χρήση υπολογιστών) μπορεί να συνεισφέρει στην έγκαιρη και σωστή λήψη αποφάσεων εξοικονομώντας χρόνο και χρήμα.

Σε μία μικρή εμπορική επιχείρηση οι θέσεις εργασίες που είναι απαραίτητες για την κάλυψη των αναγκών της μπορεί να έχουν την εξής διαμόρφωση θέσεων εργασίας.

Πηγή: Ρεβανόγλου κα, 1995⁵

Διάγραμμα 2.3 Θέσεις εργασίας σε μηχανογραφημένο λογιστήριο

1. Παραγγελίες – τιμολόγηση 2. Παραγγελίες – αγορές 3. Παρακολούθηση αποθήκης	1. Βοηθός λογιστή. Καταχώρηση λογιστικών εγγραφών 2. Υπεύθυνος λογιστηρίου. Έλεγχος εγγραφών, συμπλήρωση φορολογικών δηλώσεων, κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων, προϋπολογισμών κ.λπ.. Έκδοση, μεταβίβαση αξιογράφων. 3. Ταμίας. Εισπράξεις-πληρωμές.

Διάγραμμα 2.4 Διαχωρισμός ανάμεσα στο εμπορικό κύκλωμα και τη γενική λογιστική

⁵ Ρεβανόγλου Α.-Αθανασάκης Ρ., «Το μηχανογραφημένο λογιστήριο», σελίδα 136

Ο συγκεκριμένος διαχωρισμός ανάμεσα στο εμπορικό κύκλωμα και τη γενική λογιστική δεν είναι μοναδικός, υποχρεωτικός και δεσμευτικός, καθώς δεν υπάρχουν όρια ανάμεσά τους, είναι όμως η συνηθέστερη σε μικρές εμπορικές οικονομικές μονάδες. Μπορεί το μέγεθος ή τα οικονομικά μεγέθη μίας μονάδας να επιβάλλουν την εργασία ενός μόνο ατόμου σε κάθε κύκλωμα ή πολλά περισσότερα, όπως βοηθούς λογιστή, υπεύθυνο αποθήκης, αποθηκάριο κ.λπ.

Η μόνη διαφοροποίηση εντοπίζεται στο αντικείμενο εργασιών του κάθε κυκλώματος. Συνήθως αυτοί που ασχολούνται στο εμπορικό κύκλωμα δεν έχουν πρόσβαση και ανάμειξη στις λογιστικές εγγραφές και το αντίθετο.

2.2.1 Ο ρόλος του λογιστή

Κανένας επιχειρηματίας δεν μπορεί να ξεκινήσει το εγχείρημα ίδρυσης μίας επιχείρησης, από τη μικρότερη έως τη μεγαλύτερη, χωρίς τη βοήθεια ενός λογιστή. Οι εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες του λογιστή είναι αναγκαίες, αφού οι αποφάσεις και ενέργειές του επηρεάζουν άμεσα την επιχείρηση.

Ο λογιστής είναι χρήσιμος όχι μόνο κατά τις ενέργειες έναρξης μίας επιχείρησης, όπως επιμελητήριο, ασφαλιστικά ταμεία, εφορία, αλλά και κατά τη διάρκεια λειτουργίας της επιχείρησης. Οι υπηρεσίες του είναι αναγκαίες και απαραίτητες όχι μόνο στη συμπλήρωση της φορολογικής δήλωσης της επιχείρησης, αλλά και καθ' όλη τη πορεία της επιχείρησης, αφού έχοντας αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις μέσω της εκπαίδευσής τους, εφαρμόζουν τη λογιστική επιστήμη με τη χρήση Η/Υ και εξειδικευμένων λογιστικού λογισμικού.

Οι βασικότερες γνώσεις και δεξιότητες που πρέπει να έχει ένας ικανός λογιστής καθώς και οι υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει είναι:

- Γνώση μαθηματικών συναρτήσεων και μοντέλων, οικονομικών, στατιστικών και χρηματοοικονομικών εννοιών, απαραίτητων για την καθημερινή λειτουργία της επιχείρησης, τον εντοπισμό τάσεων και την επίλυση προβλημάτων.

- Οργάνωση και καταχώρηση των συναλλαγών, κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων ανάλογα με το σύστημα ένταξης της επιχείρησης, ήτοι απλογραφικό ή διπλογραφικό και σύμφωνα με τις επιταγές του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.
- Γνώση της φορολογικής νομοθεσίας που διέπει τις επιχειρησιακές συναλλαγές, προκειμένου να αποφευχθούν φορολογικά λάθη και να εξοικονομηθούν φόροι.
- Σχεδιασμός και χρήση των λογιστικών συστημάτων-πακέτων ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες της επιχείρησης, αλλά και προτάσεις αλλαγών των λογιστικών προγραμμάτων προκειμένου να προσαρμόζονται σε νέες απαιτήσεις της επιχείρησης.
- Εντοπισμός και αξιολόγηση επενδυτικών δυνατοτήτων, εύρεση χρηματοδότησης και κατάρτιση ταμειακών προϋπολογισμών.

Συνεπώς, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ανεύρεση ενός ικανού λογιστή είναι σημαντική και αναγκαία για την επιχείρηση, πολύ πριν από την έναρξη του εγχειρήματος, αλλά και κατά τη διάρκεια αυτής.

2.2.2 Οι εργασίες του λογιστηρίου

Η συνεργασία των επιμέρους τμημάτων μίας εμπορικολογιστικής εφαρμογής επιτρέπει τη διαδοχική ενημέρωση των επιμέρους τμημάτων χωρίς την ανθρώπινη παρέμβαση. Για παράδειγμα, κατά την έκδοση ενός τιμολογίου, χειρόγραφα ή μηχανογραφημένα ακολουθεί η ενημέρωση της καρτέλας του πελάτη και της καρτέλας του είδους στην αποθήκη, η εγγραφή στο ημερολόγιο, η μεταφορά στο αναλυτικό καθολικό και όλες αυτές οι κινήσεις χωρίς την παρέμβαση του χρήστη σε κάθε στάδιο παρά μόνο στην αρχική έκδοση του παραστατικού. Κατά την έκδοση του φορολογικού στοιχείου και εφόσον έχουν προηγηθεί όλες οι απαραίτητες ενέργειες υποδομής, διενεργείται γέφυρα ενημέρωσης μεταξύ του εμπορικού κυκλώματος και της γενικής λογιστικής, ενημερώνονται τα λογιστικά βιβλία και εκπληρώνονται οι φορολογικές υποχρεώσεις της επιχείρησης.

Μερικές από τις βασικές εργασίες που πρέπει να εκτελούνται σε ένα οργανωμένο λογιστήριο και να προσαρμόζονται σύμφωνα με τις ανάγκες και το μέγεθος της κάθε επιχείρησης είναι οι εξής:

- Καταχώρηση κάθε παραστατικού που εισέρχεται ή εξέρχεται της επιχείρησης αναγράφοντας σε αυτό την ένδειξη «κατεχωρήθη» και το λογαριασμό στον οποίο έγινε η καταχώρηση.
- Αρχαιοθέτηση καθημερινά όλων των ελεγμένων και καταχωρημένων παραστατικών αναλυτικά και όχι ομαδικά ανά κατηγορία και χρονολογική σειρά και τήρηση ολοκληρωμένου αρχείου όλων των εγγράφων, ιδιωτικών και δημόσιων, ανά θέμα.
- Δυνατότητα άμεσης και αξιόπιστης ανάκτησης κάθε πληροφορίας που έχει εισαχθεί στο λογισμικό.
- Έκδοση τιμολογίων πελατών, παραλαβή καθημερινά των εισπράξεων των πελατών και πωλητών και έκδοση του αντίστοιχου παραστατικού.
- Συγκέντρωση, έλεγχος και καταχώρηση καθημερινά των τιμολογίων πωλήσεων, αγορών-εισαγωγών εμπορευμάτων, δαπανών.
- Συμφωνία υπολοίπων πελατών-προμηθευτών και ενημέρωση τηλεφωνικώς ή γραπτώς για τυχόν διαφορές.
- Προετοιμασία και κατάρτιση στην αρχή κάθε μήνα πρόγραμμα εισπράξεων και πληρωμών για τον τρέχων μήνα και παράδοση στη Διοίκηση το πρόγραμμα και το αποτέλεσμα του σχεδιασμού αυτού.
- Εν γένει οικονομική παρακολούθηση (cash flow) της επιχείρησης αξιολογώντας τις πολιτικές εισπράξεως και πληρωμών και διόρθωση της «τρύπας» ρευστότητας.
- Έλεγχος των παραστατικών δαπανών για προμήθειες όλων των τμημάτων και θέσεων της επιχείρησης και σε περίπτωση τυχόν σοβαρών αποκλίσεων και διακυμάνσεων ενημέρωση της Διοίκησης.
- Λήψη μηνιαίως των extraits των τραπεζών, παρακολούθηση των κινήσεων των λογαριασμών και επιβεβαίωση των υπολοίπων τους.
- Έλεγχος του ημερήσιου ταμείου, καταχώρηση των εισπράξεων και πληρωμών και ενημέρωση του επιχειρηματία ή της Διοίκησης για τυχόν διαφορές, εφόσον έχει προηγουμένως διενεργηθεί ο απαραίτητος έλεγχος.

- Εκτύπωση στατιστικών, όπως πληρωμών, αγορών, εισπράξεων κ.λπ. σε μηνιαία βάση, τις οποίες παραδίδει στη Διοίκηση ή κάθε στιγμή που αυτή ζητεί.
- Τήρηση και ενημέρωση της λογιστική παρακολούθηση της αποθήκης.
- Διενέργεια απογραφής κάθε τέλος χρήσης ή σε μικρότερα χρονικά διαστήματα εάν είναι αναγκαίο.
- Καταχώρηση των απαραίτητων εγγράφων για τη μισθοδοσία του προσωπικού. Ορθή συμπλήρωση της καρτέλας των νεοπροσλαμβανομένων υπαλλήλων και την αναγραφή τους στο ειδικό βιβλίο νεοπροσλαμβανομένων.
- Έκδοση των μηνιαίων βεβαιώσεων αποδοχών των εργαζομένων, οι οποίες είναι υπογεγραμμένες πριν αρχειοθετηθούν.
- Έγκαιρη ενημέρωση κάθε μεταβολής της κατάστασης-στοιχείων του εργαζομένου.
- Πληρωμή των ασφαλιστικών εισφορών των κύριων και επικουρικών ταμείων.
- Ορθή συμπλήρωση εντύπων και εμπρόθεσμη πληρωμή των φορολογικών υποχρεώσεων της επιχείρησης, όπως Φ.Π.Α., φόρου μισθωτών υπηρεσιών, ελεύθερων επαγγελματιών, μηχανικών, εισοδήματος, κ.λπ..
- Κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης στο τέλος κάθε χρήσεως υποχρεωτικά ή σε τριμηνιαία ή εξαμηνιαία βάση εάν το επιθυμεί η Διοίκηση.
- Παρακολούθηση, ενημέρωση και σχεδιασμός ένταξης σε προγράμματα επενδύσεων, επιχορηγήσεων και χρηματοδότησης είτε από την Ευρωπαϊκή Ένωση είτε από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
- Κατάρτιση επιχειρησιακού σχεδιασμού (business plan) με τον επιχειρηματία ή τη Διοίκηση και καθορισμός μακροπρόθεσμων στόχων με πιθανά σενάρια χρησιμοποιώντας την τεχνολογία risk analysis για καθένα από αυτά.

2.2.3 Ο ρόλος της μηχανογράφησης

Κάθε επιχείρηση αντιμετωπίζει την ανάγκη επεξεργασίας ταυτόχρονα μεγάλου όγκου δεδομένων και πληροφοριών για διαφορετικά θέματα και την άμεση επίλυση αυτών, όπως θέματα επί της μισθοδοσίας του προσωπικού, της αποθήκης, των αγορών-προμηθευτών, των αξιόγραφων, φορολογικών υποχρεώσεων κ.λπ..

Επιπλέον, η αναζήτηση κάποιου στοιχείου ή πληροφορίας από τη Διοίκηση, τα άλλα τμήματα ή τους τρίτους διενεργείται άμεσα, γρήγορα και έγκαιρα μόνο μέσω της μηχανογραφημένης οργάνωσης του λογιστηρίου σε αντίθεση με το χειρόγραφο σύστημα.

Αποτελεί, επομένως, επιτακτική ανάγκη η εφαρμογή της μηχανογράφησης στο λογιστήριο της κάθε επιχείρησης από την πιο μικρή έως τη μεγαλύτερη για την ομαλή ροή και επεξεργασία των πληροφοριών και κατ' επέκταση την ορθή λειτουργία της.

Ο ρόλος και ο σκοπός της μηχανογράφησης είναι ιδιαίτερα σημαντικός αφού:

- Μειώνει το χρόνο ανάκτησης της πληροφορίας.
- Περιορίζει τα λάθη σε σχέση με το χειρόγραφο σύστημα.
- Μειώνει το κόστος επεξεργασίας των πληροφοριών.
- Αξιοποιεί καλύτερα και αυξάνει την παραγωγικότητα του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης.
- Οργανώνει καλύτερα την επιχείρηση, της προσδίδει περισσότερη αξιοπιστία, ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα.

Ένα πλήρες εμπορικό πακέτο, αποτελεί σημαντικό εργαλείο, καθώς εκδίδει όλα τα παραστατικά που διακινεί η επιχείρηση, όπως τιμολόγια, δελτία αποστολής, πιστωτικά, επιταγές, καταστάσεις παραγγελίας, έντυπα δηλώσεων φόρων, αιτήσεων, προσφορών κ.λπ., παρακολουθεί την αποθήκη, τους πελάτες, τους προμηθευτές με τα υπόλοιπά τους.

Παρέχει τη δυνατότητα για πλήρη και λεπτομερή παρακολούθηση των εισπράξεων από τους πελάτες, των πληρωμών προς τους προμηθευτές, όπως επιταγές, μετρητά, συναλλαγματικές.

Δίνει πλήθος πληροφοριών που επιτρέπουν τη διαρκή παρακολούθηση των οικονομικών μεγεθών και των στατιστικών για αγορές, πωλήσεις, εισπράξεις-πληρωμές, μικτό κέρδος κατά προϊόν και πελάτη.

Τα καθημερινά ιστορικά στοιχεία μετά από την κατάλληλη επεξεργασία και το συσχετισμό τους με άλλα προϋπολογισμένα ή προϋπάρχοντα δεδομένα μετατρέπονται σε πολύτιμες πληροφορίες, κατεργασμένες πλέον σε τέτοια μορφή του μπορούν να υποβοηθήσουν στη λήψη αποφάσεων.

Θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε τους θεμελιώδεις στόχους που πρέπει να επιδιώκει η μηχανογράφηση των επιχειρήσεων στους εξής:

- *Η μηχανογράφηση θα πρέπει να δίνει σωστό υπόλοιπο αποθέματος κατά ποσότητα και αξία στην αποθήκη ή αποθηκευτικό χώρο κάθε εγκατάστασης (έδρα, υποκαταστήματα, τρίτων) της επιχείρησης. Εάν έχει επιτευχθεί αυτός ο στόχος τότε η επιχείρηση είναι σε θέση κάθε στιγμή να έχει ακριβή εικόνα του αποθέματός της, υλών, προϊόντων, ημιετοιμών κ.λπ. σε ποσότητα και κόστος. Μπορεί να οργανώσει όλες τις ενδιάμεσες φάσεις αγορών, εισαγωγών, παραγωγής, κοστολόγησης, διακίνησης και πωλήσεων.*

- *Η μηχανογράφηση θα πρέπει να δίνει σωστό υπόλοιπο των πελατών και των προμηθευτών καθώς και την ηλικία των υπολοίπων τους. Με αυτόν τον τρόπο η επιχείρηση είναι σε θέση κάθε στιγμή να έχει ακριβή εικόνα των υπολοίπων των πελατών και προμηθευτών καθώς και του χρόνου αποπληρωμής και είσπραξης τους αντίστοιχα.*

- *Η μηχανογράφηση εκτελεί αυτόματα έκδοση στοιχείων, που σημαίνει ότι το προσωπικό της επιχείρησης έχει αποκτήσει σημαντικό επίπεδο τεχνογνωσίας στο χειρισμό της μηχανογράφησης, έχουν αυτοματοποιηθεί οι καθημερινές διαδικασίες μηχανογράφησης επιλύοντας θέματα και ιδιαιτερότητες, όπως εκπτώσεις λόγω τζίρου, επιστροφές κ.λπ..*

- *Η μηχανογράφηση προβάλλει και εκδίδει ορθό cash flow αξιόγραφων, που σημαίνει ότι η επιχείρηση έχει υπό έλεγχο τις χρηματαγορές που σχετίζονται με τις συναλλαγές της με αξιόγραφα και ενδεχομένως έχει θέσει σε λειτουργία όλες τις σχετικές καθημερινές διαδικασίες μηχανογραφικής διαχείρισης αυτών των συναλλαγών.*

- *Η μηχανογράφηση εκδίδει σωστά θεωρημένα στοιχεία, γεγονός που σημαίνει ότι η επιχείρηση έχει επισημοποιήσει τη μηχανογραφική λειτουργία και έχει*

συμπεριλάβει σε αυτήν τις λειτουργίες και διαδικασίες που σχετίζονται με τις φοροτεχνικές της υποχρεώσεις.

Είναι φανερό πως μέσω της μηχανογράφησης, εισέρχονται στοιχεία και δεδομένα στην επιχείρηση, τα οποία μαζί με τις συναλλαγές της επεξεργάζονται και άμεσα παρέχονται αξιόπιστες και έγκαιρες πληροφορίες, οι οποίες αποτελούν την «οικονομική εικόνα» της επιχείρησης και των αποτελεσμάτων της.

Είναι δυνατόν ολόκληρη η επιχείρηση να είναι πλήρως μηχανογραφημένη και όχι μόνο το τμήμα λογιστηρίου της, επομένως το λογισμικό πρόγραμμα παρακολουθεί ολόκληρο το συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης, ήτοι πελάτες-προμηθευτές-αγορές-πωλήσεις. Σε αυτήν την περίπτωση χρησιμοποιείται ένα ολοκληρωμένο εμπορικό πρόγραμμα-πακέτο με δυνατότητα αυτοματοποίησης πολλών εργασιών και όχι μόνο των εγγραφών της λογιστικής και της κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων.

Μέσω των προγραμμάτων που εφαρμόζονται στα πλαίσια της οργάνωσης, εφαρμογής και λειτουργίας της μηχανογραφημένης λογιστικής παρακολουθείται η εν γένει λειτουργία του λογιστηρίου της επιχείρησης. Η δομή του κάθε προγράμματος στηρίζεται:

α) στη λογιστική τυποποίηση μέσω της δημιουργίας και εφαρμογής των προβλεπόμενων από το *Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.)* λογαριασμών με συγκεκριμένη κωδικοποίηση και ονοματολογία, προκειμένου μέσω των χρεοπιστώσεών τους να απεικονίζονται οι συναλλαγές της επιχείρησης και να παρέχονται πληροφορίες για την εικόνα και την εξέλιξή της.

Το Ε.Γ.Λ.Σ., το οποίο εφαρμόζεται υποχρεωτικά από την 01/01/1993, δεν είναι απλά ένας λογιστικός οδηγός, ο οποίος αποβλέπει αποκλειστικά και μόνο σε μία τυποποιημένη λογιστική διαδικασία, αλλά στην πραγματικότητα αποτελεί ένα επιστημονικά καταρτισμένο λογιστικό σχέδιο με βαθύτερους και ευρύτερους σκοπούς, στηριζόμενο σε συγκεκριμένες αρχές για την λειτουργίας του. Καθορίζονται συγκεκριμένοι κανόνες για την ονοματολογία, συνδεσμολογία των λογαριασμών και συνεπώς καταργείται η «πολυγλωσσία» και οι επακόλουθες παρερμηνείες.

Μέσω του σχεδίου αυτού δημιουργείται ένα ενιαίο και κοινό περιβάλλον, με υποχρεώσεις στην εφαρμογή του για όλους τους ενδιαφερόμενους σχετικά με το λογιστικό τρόπο χειρισμού των συναλλαγών και της απεικόνισης της οικονομικής κατάστασης και περιουσιακής διάρθρωσης της επιχείρησης. Ακολουθούνται ομοιόμορφοι κανόνες αποτίμησης των στοιχείων του Ενεργητικού και Παθητικού, των μεθόδων απόσβεσης παγίων και αποτίμησης των απαιτήσεων και υποχρεώσεων βάσει παραδεκτών αρχών.

Καθιερώνεται ένας ενιαίος τύπος για τις οικονομικές καταστάσεις, ισολογισμός, αποτελέσματα χρήσεως, πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων, οι οποίες δημοσιεύονται και έτσι οι τρίτοι διευκολύνονται στην κατανόηση και ακριβή εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας της οικονομικής μονάδας.

β) στις διατάξεις του *Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων* (Π.Δ. 186/1992), ο οποίο καταργήθηκε στις 31/12/2012 και του νέου Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (Κ.Φ.Σ.Σ.) με έναρξη ισχύς από 01/01/2013.

Ο Κώδικας, παλιός και νέος διαχωρίζει τις επιχειρήσεις Β' (εσόδων - εξόδων) ή σε επιχειρήσεις απλογραφικής τήρησης βιβλίων και σε επιχειρήσεις με Γ' κατηγορίας βιβλίων ή της διπλογραφικής τήρησης βιβλίων αντίστοιχα. Η Α' κατηγορία βιβλίων καταργήθηκε από 01/07/2010 με το Ν. 3842/2010, όπου όλες οι επιχειρήσεις όφειλαν να ενταχθούν υποχρεωτικά στην Β' κατηγορίας βιβλίων.

Οι διατάξεις του Κ.Φ.Α.Σ. σαφώς είναι υποχρεωτικές κατά την δόμηση και λειτουργία του λογιστικού πακέτου, το οποίο άμεσα ενημερώνεται για τις αλλαγές και τροποποιούνται οι εφαρμογές του, διαφορετικά η μη εφαρμογή του είναι λόγος ανεπάρκειας των βιβλίων της επιχείρησης με όλες τις φορολογικές και ποινικές κυρώσεις.

γ) στις διατάξεις της *φορολογικής και εργατικής νομοθεσίας και του δικαίου των εταιρειών*, όπου σε κάθε αλλαγή αυτών, το λογιστικό πρόγραμμα ενημερώνεται, μεταβάλλεται και εξάγει αξιόπιστα τα στοιχεία και δεδομένα.

Είναι προφανές λοιπόν πως ο ρόλος της μηχανογράφησης είναι ουσιαστικός και καθοριστικός για την ύπαρξη και εξέλιξη της επιχείρησης, γεγονός που ενισχύει

την αναγκαιότητα για συνεχούς ελέγχους αποτροπής τυχόν λαθών και εντοπισμού αυτών κατά την εφαρμογή των λογιστικών προγραμμάτων. Εάν αγνοήσουμε την περίπτωση προγράμματος που σκοπίμως ή μη αλλοιώνει τα αποτελέσματα, τα λάθη προκαλούνται και εντοπίζονται λόγω της ανθρώπινης παρέμβασης και χειρισμού των μηχανογραφημένων εφαρμογών. Συνεπώς, πρέπει να υπάρχουν, αναπτύσσονται και εφαρμόζονται όλοι εκείνοι οι έλεγχοι, προληπτικοί ή κατασταλτικοί, που από τη μία αποτρέπουν τα λάθη και από την άλλη υποβοηθούν στον εντοπισμό τους.

2.2.3.1 Διακρίσεις εμπορικών προγραμμάτων

Τα λογισμικά προγράμματα που χρησιμοποιούνται και μετατρέπουν τον υπολογιστή σε εξειδικευμένο κάθε φορά μηχανήμα για συγκεκριμένη εργασία είναι οι λογισμικές εφαρμογές. Με τον τρόπο αυτόν ο υπολογιστής γίνεται πολύτιμο εργαλείο στα χέρια του λογιστή, του επιστήμονα, του εμπόρου, του καλλιτέχνη.

Η ανάπτυξη του λογισμικού εφαρμογών σχεδιάζεται με βάση τις απαιτήσεις και ανάγκες συγκεκριμένης κατηγορίας χρηστών, είναι δηλαδή προσανατολισμένα στις ανάγκες και απαιτήσεις του χρήστη. Κύριο ρόλο στην αποτελεσματική αντιμετώπιση της εργασίας του χρήστη και στην αύξηση της παραγωγικότητας παίζει το κατάλληλο λογισμικό.

➤ Τα λογισμικά εφαρμογών διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

α) Τυποποιημένα πακέτα (software package), τα οποία είναι προκατασκευασμένα ολοκληρωμένα προγράμματα, σχεδιασμένα για να καλύψουν τις ανάγκες ενός μεριδίου της αγοράς με παρόμοιες ανάγκες. Ο χρήστης διαθέτει ένα δοκιμασμένο πρόγραμμα που το απέκτησε εύκολα και φθηνότερα από ό,τι εάν έπρεπε να σχεδιαστεί και να γραφτεί από την αρχή προκειμένου να εξυπηρετήσει τις ιδιαίτερες ανάγκες του.

Το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η δυνατότητα να εγκαθίστανται στην επιχείρηση με τρόπο που να αντιμετωπίζονται οι ιδιαιτερότητές της, η ευελιξία κατά την εφαρμογή τους, χωρίς να δοκιμάζεται η αξιοπιστία τους. Υπάρχει όμως ο κίνδυνος το πακέτο να μην είναι εύκαμπτο σε όλη του την εφαρμογή ώστε να αντιμετωπίζει με επιτυχία όλες τις ιδιομορφίες που παρουσιάζονται.

Ο κατασκευαστής παρέχει υπηρεσίες εκπαίδευσης των υπαλλήλων-χρηστών της επιχείρησης καθώς και υπηρεσίες υποστήριξης και αξιόπιστης βοήθειας σε θέματα παρακολούθησης της νομικής, φορολογικής, ασφαλιστικής νομοθεσίας, αλλά και στην αναβάθμιση των προγραμμάτων. Επιπλέον, παρέχει υπηρεσίες συντήρησης και αποκατάστασης βλαβών μέσω ετήσιων συμβολαίων σε κόστος ανταγωνιστικό.

β) Κατά παραγγελία προγράμματα (customize εφαρμογές), τα οποία έχουν δημιουργηθεί για να καλύψουν συγκεκριμένες ιδιόμορφες απαιτήσεις μίας επιχείρησης, όπως μία τράπεζα, εφαρμογές στην υγεία, λογισμικό των συστημάτων δημόσιας διοίκησης, εφαρμογές ερευνητικών κέντρων, των οποίων η μηχανογράφηση απαιτεί προγράμματα κατασκευασμένα αποκλειστικά για τις δικές τους ανάγκες.

Σε επιχειρήσεις μεγάλου μεγέθους υπάρχει συνήθως οργανωμένο τμήμα μηχανογράφησης, το οποίο αναλαμβάνει την κατασκευή, βελτίωση και συντήρηση των εφαρμογών αυτών.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημά τους είναι ότι καλύπτουν απόλυτα τις συγκεκριμένες ανάγκες και ιδιαιτερότητες της επιχείρησης. Εάν ένα τυποποιημένο πρόγραμμα μπορεί να αποδώσει το 80% των δυνατοτήτων του σε μία επιχείρηση, ένα κατά παραγγελία πρόγραμμα θα φθάσει το 100% και θα επεκτείνεται σύμφωνα με τις ανάγκες της επιχείρησης. Αντίθετα, σημαντικά μειονεκτήματα αυτής της κατηγορίας λογισμικών πακέτων είναι το υψηλό κόστος κατασκευής και συντήρησης, ο πολύς χρόνος κατασκευής τους και η δυσκολία στην εκμάθηση.

Ο τρόπος με τον οποίο «στήνεται» ένα λογισμικό πακέτο-πρόγραμμα από την κατασκευάστρια εταιρεία λογισμικού ακολουθεί τα εξής στάδια:

- Ανάλυση των απαιτήσεων και ιδιαιτεροτήτων της οικονομικής μονάδας, όπως αντικείμενο, ύπαρξη υποκαταστημάτων, πολλών αποθηκευτικών χώρων, κέντρων κόστους.
- Ανάλυση των πληροφοριακών αναγκών της Διοίκησης.
- Επιλογή του λογισμικού και παραμετροποίηση αυτού.

- Καθορισμός των θέσεων εργασίας και περιγραφή αυτών.
- Καθορισμός ροής εργασιών, όπως έκδοση και λήψη παραστατικών, διακίνηση αυτών κ.λπ..
- Επιλογή και εκπαίδευση προσωπικού.
- Οργάνωση ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος διοίκησης.
- Οργάνωσης συστήματος τακτικού ελέγχου, όπως έλεγχος παραλαμβανόμενων εμπορευμάτων, κλείσιμο ταμείου, παρεχόμενες εκπτώσεις κ.λπ..
- Οργάνωση συστήματος έκτακτου ελέγχου, όπως δειγματοληπτικός έλεγχος αποθεμάτων, έλεγχος παραστατικών κ.λπ.
-
- Ανάλογα το είδος της επιχείρησης που απευθύνονται τα εμπορικά προγράμματα, τα κατατάσσουμε σε δύο κατηγορίες:

α) Εμποροβιομηχανικές και λογιστικές εφαρμογές, όπου εντάσσονται τα προγράμματα της λογιστικής, αποθήκης, πελατών, προμηθευτών, μισθοδοσίας. Σε αυτή την κατηγορία, κατά την αγορά των πακέτων, γίνεται διάκριση σε ελαφρές και βαριές εφαρμογές ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης που θα καλύψουν.

β) Τα ειδικά προγράμματα για κάθετες αγορές, όπως εφαρμογές για γιατρούς, ξενοδοχεία, οδοποιία. Η φιλοσοφία αυτής της κατηγορίας προγραμμάτων είναι η πλήρης μηχανογράφηση της συγκεκριμένης κατηγορίας επιχειρήσεων ή επαγγελματιών λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές τους ανάγκες.

Οι εφαρμογές αυτές συναντώνται είτε αυτόνομα είτε σε συνδυασμό συνθέτοντας ένα πακέτο το οποίο καλύπτει τις βασικές ανάγκες της επιχείρησης. Μάλιστα, όταν είναι δομημένες ώστε να μπορούν να συνεργαστούν μεταξύ τους, τότε δημιουργούν ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα.

Η μηχανογράφηση μίας επιχείρησης δεν είναι πάντα δεδομένη και εύκολη υπόθεση. Η λογισμική εφαρμογή που επιλέγεται θα πρέπει να καλύπτει το μέγιστο των αναγκών της οικονομικής μονάδας, να είναι εύρυθμη και με δυνατότητες για άμεση, ευέλικτη και αξιόπιστη παραμετροποίηση ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της επιχείρησης. Η χρήση της θα πρέπει να είναι εύκολη και κατανοητή για κάθε χρήστη-

υπάλληλο, με πολλαπλές δυνατότητες παροχής πληροφόρησης και σημείων ελέγχου, καθώς και με συνεχή υποστήριξη και αναβάθμιση των λειτουργιών της.

➤ Σημαντικό ρόλο στην επιλογή του συστήματος μηχανογράφησης από την επιχείρηση παίζει το μέγεθος, η μορφή και το αντικείμενό της.

Μία επιχείρηση μπορεί να επιλέξει ένα σύστημα μηχανογράφησης το οποίο να περιλαμβάνει όλη την επιχείρηση και χρησιμοποιείται για τη διαχείριση και το συντονισμό των πόρων και των λειτουργιών της μέσω της συλλογής πληροφοριών και της τοποθέτησης τους σε μία κοινή βάση δεδομένων. Σε αυτήν την περίπτωση έχουμε μία μηχανογράφηση διαχείρισης των πόρων της επιχείρησης (Enterprise Resource Planning ή ERP), η οποία είναι μία εσωτερική λειτουργία που διαχειρίζεται, αυτοματοποιεί και υποστηρίζει όλες τις λειτουργικές περιοχές της επιχείρησης προκειμένου να ικανοποιηθούν οι στόχοι της μέσω της ενοποίησης όλων των διαδικασιών της.

Τυποποιεί και ενοποιεί τις επιχειρηματικές διαδικασίες κάτω από μία ενιαία πλατφόρμα καταργώντας τις νησίδες πληροφοριών, καταργεί τις νησίδες πληροφοριών, απλοποιούν την επικοινωνία και διευκολύνουν την υλοποίηση νέων προγραμμάτων και μεθόδων της επιχείρησης.

Τα πληροφοριακά συστήματα ERP είναι δομημένα σε «λειτουργικά υποσυστήματα», τα οποία υποστηρίζουν τις βασικότερες επιχειρηματικές διαδικασίες και ανταλλάσσουν μεταξύ τους πληροφορίες, συγκεκριμένα:

- Το *Υποσύστημα Οικονομικής Διαχείρισης*, το οποίο είναι η καρδιά του ERP, αφού ανταλλάσσει πληροφορίες με όλα τα υπόλοιπα υποσυστήματα, περιλαμβάνει ως βασικές διαδικασίες τη Γενική και Αναλυτική Λογιστική, τη διαχείριση παγίων, τις οικονομικές καταστάσεις, τους εισπρακτέους και πληρωτέους λογαριασμούς, τη διαχείριση διαθεσίμων, τον προϋπολογισμό, την κοστολόγηση βάσει δραστηριοτήτων.
- *Υποσύστημα Πωλήσεων-Marketing*, το οποίο περιλαμβάνει τις λειτουργίες της παραγγελιοληψίας, της τιμολόγησης, του μητρώου πελατών και εξυπηρέτησης

πελατών, των στατιστικών πωλήσεων, της διαχείρισης συμβολαίων, των αξιόγραφων, της ανάλυσης οφειλών, του Marketing, των προβλέψεων ζήτησης, της ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων, του ηλεκτρονικού εμπορίου μέσω internet.

- Το *Υποσύστημα Προμηθειών*, με τις λειτουργίες του ελέγχου, της διαχείρισης αιτήσεων αγοράς, της διαχείρισης εντολών αγοράς, του ελέγχου παραλαβών, της αξιολόγησης προμηθευτών και διαχείρισης συμβάσεων.
- Το *Υποσύστημα Αποθήκευσης-Διανομής* περιλαμβάνει τις λειτουργίες διαχείρισης αποθεμάτων, προγραμματισμού απαιτήσεων διανομής, διαχείρισης αποθηκών και στόλου φορτηγών.
- Το *Υποσύστημα Ανθρώπινων Πόρων* καλύπτει τις λειτουργίες του προγραμματισμού προσωπικού, μισθοδοσίας, αξιολόγησης προσωπικού, εξοδολογιών, παρουσίας προσωπικού, πιστοποιητικών εκπαίδευσης και σεμιναρίων.
- Το *Υποσύστημα Παραγωγής* περιλαμβάνει τις λειτουργίες του προγραμματισμού απαιτήσεων δυναμικότητας, του μακροπρόθεσμου προγραμματισμού παραγωγής, του προγραμματισμού απαιτήσεων υλικών, ελέγχου παραγωγής και κοστολόγησης παραγωγής, του ελέγχου αλλαγών σχεδίων, του βραχυπρόθεσμου προγραμματισμού παραγωγής.

Μία επιχείρηση που έχει βασικό στόχο την άμεση επικοινωνία και επαφή με τους πελάτες της, όπως επιχειρήσεις εμπορίας καλλυντικών, τηλεπικοινωνιών, πρακτορείας ταξιδίων, κέντρων εκπαίδευσης και επιμορφωτικών σεμιναρίων κ.λπ., ενδιαφέρεται για ένα σύστημα μηχανογράφησης που διαχειρίζεται, αυτοματοποιεί και υποστηρίζει τις πωλήσεις, το marketing και την υποστήριξη μετά την πώληση. Σε αυτήν την περίπτωση η επιχείρηση έχει την επιλογή ενός συστήματος διαχείρισης πελατειακών σχέσεων (Customer Relationship Management ή CRM), όπου μέσω της τεχνολογίας και των ανθρώπινων πόρων έχει τη δυνατότητα να εισέλθει στην καταναλωτική συμπεριφορά και την αξία των καταναλωτών.

Εάν μία επιχείρηση ανήκει στον κλάδο των τροφίμων ή έχει ως αντικείμενο την παραγωγή και διαχείριση έτοιμων προϊόντων, γεγονός που σημαίνει ότι η λειτουργία της παραγωγής και αποθήκης παίζουν πρωταρχικό ρόλο, τότε θα επιλέξει ένα πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης αποθηκών (Warehouse Management System ή WMS). Μέσω αυτού του τύπου μηχανογράφησης επιτυγχάνεται η αύξηση της

παραγωγικότητας, η βελτίωση του customer service, η μείωση του λειτουργικού κόστους, η ποιότητα στις εκτελούμενες εργασίες, η ορθή διαχείριση των πρώτων υλών κατά το κύκλωμα της εφοδιαστικής αλυσίδας. Επιπλέον, αλλάζει ριζικά ο τρόπος λειτουργίας της αποθήκης μέσω της χρήσης ασύρματων τερματικών όπου άμεσα εντοπίζονται οι ακριβείς θέσεις των ειδών στην αποθήκη καθώς και οι παρτίδες πρώτων υλών που χορηγήθηκαν στην παραγωγή, με αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση των σφαλμάτων και την εξάλειψη των διπλοκαταχωρήσεων.

2.2.3.2 Λογιστικά πακέτα στην ελληνική αγορά

Η ελληνική επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να επιλέξει το λογισμικό πακέτο που της ταιριάζει μεταξύ ικανοποιητικού αριθμού πακέτων που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά από μεγάλες και αξιόπιστες εταιρείες λογισμικών προγραμμάτων.

Ανάλογα λοιπόν με τις ανάγκες, τις απαιτήσεις και τα χρήματα που θέλει να επενδύσει έχει αρκετές επιλογές στον τρόπο που θα «στήσει» το σύστημα μηχανογράφησης.

Σε κάθε περίπτωση το πρόγραμμα που θα επιλέξει και εγκαταστήσει ο επιχειρηματίας για τη μηχανογραφική τήρηση των βιβλίων και την έκδοση των στοιχείων του πρέπει να είναι πλήρως προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις των διατάξεων του Ε.Γ.Α.Σ. και του Κ.Φ.Α.Σ..

Ενδεικτικά θα περιγράψουμε δύο προγράμματα που κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς, καθώς χρησιμοποιούνται από μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων στο τμήμα λογιστηρίου τους.

A) Το πρόγραμμα Union

Λειτουργεί σε παραθυρικό περιβάλλον windows με χρήση πληκτρολογίου ή ποντικιού, ανάλογα με την επιθυμία του χρήστη, απαιτεί λίγο χρόνο εκμάθησης, εμπεριέχει αναλυτικές οδηγίες, είναι εύχρηστο, λαμβάνει ηλεκτρονικά και εγκαθιστά τις νέες εκδόσεις του προγράμματος και ενημερώνεται συνεχώς για όλες τις αλλαγές

της φορολογικής νομοθεσίας μέσω εγκυκλίων, αποφάσεων, νόμων και καθημερινά με τις φορολογικές υποχρεώσεις της επιχείρησης.

Περιλαμβάνει όλες τις εφαρμογές που είναι απαραίτητες για την εύρυθμη και ολοκληρωμένη λειτουργία ενός λογιστηρίου, ήτοι πρόγραμμα παρακολούθησης της επιχείρησης ανάλογα της κατηγορίας τήρησης των βιβλίων της, απλογραφικά ή διπλογραφικά, σύμφωνα με όσα ορίζει το Ε.Γ.Λ.Σ., ο Κ.Φ.Α.Σ., τα προγράμματα μισθοδοσίας, εμπορικής διαχείρισης και φορολογικών αντικειμένων καθώς και εξειδικευμένα προγράμματα για ξενοδοχειακές και οικοδομικές επιχειρήσεις.

➤ *Λογιστική διαχείριση*

Εμπεριέχει έτοιμο και πλήρες λογιστικό σχέδιο σύμφωνα με το Ε.Σ.Υ.Λ., τον Κ.Φ.Α.Σ., ενσωματωμένο αρχείο κωδικού αριθμού δραστηριότητας (Κ.Α.Δ.) και μέσου συντελεστή καθαρών κερδών (Μ.Σ.Κ.Κ.) σε απεριόριστο αριθμό παρακολούθησης εταιρειών και χρήσεων.

Υπάρχει κοινό αρχείο πελατών-προμηθευτών για εύκολη αναζήτηση από όλες τις εταιρείες με τον Α.Φ.Μ. και δυνατότητα μεταφοράς πελατών-προμηθευτών από άλλες εφαρμογές.

Η καταχώρηση των εγγραφών διενεργείται γρήγορα και απλά, με αυτόματο έλεγχο αποφυγής διπλοκαταχωρήσεων των εγγραφών και αυτόματη ενημέρωση και ηλεκτρονική υποβολή του εντύπου Ε3, των περιοδικών και εκκαθαριστικών δηλώσεων Φ.Π.Α., των ενδοκοινοτικών αποκτήσεων-παραδόσεων, των δηλώσεων intrastate και listing, του εντύπου απόδοσης δημοτικού φόρου κ.λπ..

Διενεργούνται εγγραφές κλεισίματος ισολογισμού και εκτύπωση όλων των οικονομικών καταστάσεων, αυτόματος υπολογισμός και εκτύπωση του φύλλου μερισμού δαπανών, αυτόματος υπολογισμός και ηλεκτρονική υποβολή των καταστάσεων του ΚΕΠΥΟ.

Όταν η επιχείρηση είναι ενταγμένη στην κατηγορία τήρησης των απλογραφικών βιβλίων, σύμφωνα με το Ν.4093/2012, ο οποίος άλλαξε την παλιά ένταξη σε Β' κατηγορίας εσόδων-εξόδων, αυτόματα δημιουργεί νέες στήλες καταχώρησης των συναλλαγών της.

Παρακολουθείται το βιβλίο απογραφής αποθήκης, το μητρώο παγίων με αυτόματο υπολογισμό των αποσβέσεων και εκτύπωση του μητρώου, υπάρχει πλήρης διαχείριση των αξιόγραφων και εκτυπώσεις αυτών, εκτυπώνονται όλα τα πρακτικά των Α.Ε. και Ε.Π.Ε. και υπάρχει δυνατότητα σύνδεσης μεταξύ των υπολοίπων προγραμμάτων της Union.

➤ **Μισθοδοσία**

Στο πρόγραμμα μισθοδοσίας είναι ενσωματωμένες άνω των 2.000 Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, οι οποίες ενημερώνονται σε όλη τη διάρκεια του έτους με αυτόματο υπολογισμό των αποδοχών στην καρτέλα του εργαζομένου, διενεργείται αυτόματος υπολογισμός των αδειών και εκτύπωση βιβλίου αδειών, αυτόματος υπολογισμός μισθοδοσίας και παρακολούθησης των προκαταβολών όλων των εργαζομένων (υπαλλήλων, εργατών, ελεύθερων επαγγελματιών κ.λπ.) πλήρους ή μερικής απασχόλησης.

Εμπεριέχει πλήρης κωδικοποίηση του Οδηγού Σύνδεσης Κωδικών και αυτόματη επιλογή ειδικοτήτων Ι.Κ.Α. και των Κωδικών Πακέτων Κάλυψης.

Υπολογίζει επακριβώς τον Φ.Μ.Υ. όλων των περιπτώσεων και αυτόματα συμπληρώνει τα έντυπα των προσωρινών και οριστικών δηλώσεων φόρου (Ε7), υπολογίζει και αυτόματα αποστέλλει ηλεκτρονικά τις Α.Π.Δ. κοινών και οικοδομοτεχνικών επιχειρήσεων μέσα από την εφαρμογή.

Δημιουργεί το λογιστικό άρθρο μισθοδοσίας την Γενικής Λογιστικής ή της απλογραφικής κατηγορίας βιβλίων, αρχείο πληρωμών εργαζομένων μέσω τραπέζης, μηχανογραφημένα αρχεία για επικουρικά ταμεία.

Εκτυπώνονται πληθώρα εγγράφων, όπως αποδείξεις πληρωμών, έντυπα ΟΑΕΔ, βεβαιώσεις αποδοχών, πίνακας Επιθεώρησης Εργασίας.

➤ **Εμπορική Διαχείριση**

Με την εμπορική διαχείριση παρακολουθούνται οι πωλήσεις και αγορές λιανικώς και χονδρικώς, οι πελάτες και προμηθευτές της επιχείρησης, οι πωλήσεις ανά πωλητή, τζίρο ανά πελάτη και ανά μήνα, οι εισπράξεις και πληρωμές, τα

υπόλοιπα των ειδών με άλλες στατιστικές εκτυπώσεις και δυνατότητα λειτουργίας με barcode scanner.

Διενεργούνται μαζικοί μετασχηματισμοί παραστατικών, πλήρης διαχείριση ληξιαρίου αξιόγραφων και κενών συσκευών και δημιουργούνται τιμοκατάλογοι λιανικής και χονδρικής πώλησης.

Υπάρχει δυνατότητα χρήσης πολλαπλών αποθηκών και συνταγολογίου για παρακολούθηση υπολοίπου πρώτων υλών.

Εκτυπώνονται παραστατικά σε μηχανογραφημένο χαρτί ή σε χαρτί A4 καθώς και σε όποια μορφή εντύπου θέλει η επιχείρηση, έτοιμα παραστατικά για διακίνηση αγαθών και παροχή υπηρεσιών, ετικέτες ανά είδος, πελάτη ή προμηθευτή, καθώς και διάφορες στατιστικές εκτυπώσεις και συγκρίσεις τρέχουσας και προηγούμενης χρήσης.

➤ **Φορολογία Εισοδήματος**

Στο πρόγραμμα αυτό έχει ενσωματωθεί η πλήρης κωδικοποίηση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, διαχειρίζονται όλα τα φορολογικά έντυπα του εισοδήματος, όπως Ε1, Ε2, Ε3, Ε5, Φ10, Φ11 με αυτόματη ενημέρωση των δεδομένων από έντυπο σε έντυπο, το έντυπο της δήλωσης ακινήτων Ε9, καταχωρούνται τα στοιχεία στους κωδικούς της δήλωσης και διενεργείται αξιόπιστος υπολογισμός και εκκαθάριση του φόρου εισοδήματος.

Αποστέλλονται αυτόματα μέσω internet οι δηλώσεις μέσα από την εφαρμογή, ενημερώνονται αυτόματα τα έντυπα με τους πίνακες Γεωργικών Εισοδημάτων όλης της χώρας με το αντικειμενικό σύστημα.

Υπολογίζεται και εκτυπώνεται το έντυπο ανάλωσης κεφαλαίου, περαιώσης Φ.Π.Α. και το έντυπο υπεύθυνης δήλωσης φόρου φορτηγών αυτοκινήτων, βεβαίωσης κερδών, δήλωσης φόρου υπεραξίας, μηχανικών-εργολάβων.

Εκτυπώνονται αναλυτικά η εκκαθάριση και η διαχείριση των φορολογουμένων, ειδικές αναλύσεις κεφαλαίου προηγούμενων χρήσεων και τα έντυπα σε συνεχές μηχανογραφικό χαρτί προτυπωμένο ή λευκό και σε A4 μέσω εκτυπωτών laser και inkjet,

➤ **Οικοδομείν**

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται σε οικοδομικές-κατασκευαστικές εταιρείες, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3427/2005 με τον οποίο επιβλήθηκε ο Φ.Π.Α. στις νέες οικοδομές και με το οποίο παρακολουθείται η εξέλιξη των οικοδομικών έργων.

Δημιουργεί αυτόματα λογαριασμούς αγορών, δαπανών και πωλήσεων ανά οικοδομή μέσω ενός πλήρους απλοποιημένου λογιστικού σχεδίου, ενημερώνει αυτόματα το έντυπο του απολογιστικού κόστους, υπολογίζει την ειδική δήλωση Φ.Π.Α., την ειδική-γενική PRORATA και δίνει πληροφορίες για τα ποσά των κωδικών περιοδικής δήλωσης Φ.Π.Α..

Διενεργεί πλήρη έλεγχο συνολικού κόστους (προϋπολογιστικά και απολογιστικά) ανά οικοδομή, ανά φάση εργασίας και ανά ιδιοκτησία και επιμερίζει αυτόματα το κόστος σύμφωνα με την αξία του στοιχείου παράδοσης κτισμάτων.

Εκτυπώνεται το βιβλίο κοστολογίου ανά οικοδομή, συμπληρώνεται και εκτυπώνεται κάθε είδους λογιστικό σημείωμα.

Εμπεριέχει το έντυπο της δήλωσης μεταβίβασης ακινήτου, τα έντυπα ηλεκτροδότησης παλαιών οικοδομών και συνδέεται με τις δύο κατηγορίες βιβλίων, απλογραφική και διπλογραφική κατηγορία.

B) Το πρόγραμμα EpsilonNet

Η εταιρεία Epsilon Software τα τελευταία χρόνια κατέχει σημαντικό μερίδιο στην αγορά των ολοκληρωμένων λογισμικών προγραμμάτων καθώς τα προγράμματα Business Μισθοδοσίας και Ανθρώπινων Πόρων, extra και business έχουν εγκατασταθεί σε μεγάλο αριθμό λογιστικών γραφείων και επιχειρήσεων αντίστοιχα.

Οι εφαρμογές «δουλεύουν» σε πλήρες παραθυρικό περιβάλλον και η αναβάθμιση των προγραμμάτων γίνεται αυτόματα με updates μέσω internet όλο το εικοσιτετράωρο μέσα από τις εφαρμογές χωρίς να χρειάζεται οποιαδήποτε παραμετροποίηση από τον χρήστη ενώ υπάρχει και ειδική γραμμή εξυπηρέτησης πιστοποιημένων συνεργατών.

Όλες οι εφαρμογές αναπτύσσονται σύμφωνα με το τυποποιημένο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, τις ισχύουσες διατάξεις της φορολογικής, εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας και υπάρχει αμφίδρομη επικοινωνία με όλες τις εφαρμογές του πακέτου, όπως μισθοδοσία, λογιστική, διαχείριση, tax system.

Υπάρχει δυνατότητα πολλαπλών αναζητήσεων σε όλες τις φόρμες των προγραμμάτων, αυτόματης μεταφοράς δεδομένων από άλλες εφαρμογές της αγοράς, μαζικές ενέργειες υπολογισμού και μαζικές εκτυπώσεις σε όλες τις εφαρμογές, καθώς και διατήρησης ιστορικότητας δεδομένων σε όλες τις εφαρμογές.

➤ *Λογιστική διαχείριση*

Παρέχει ολοκληρωμένη λογιστική παραμετροποίηση από την επιστημονική ομάδα της εταιρείας και πλήρη παραμετροποίηση όλων των οθονών και εξαγωγή τους σε microsoft word, excel, powerpoint, πλήρη διαχείριση της απλογραφικής και διπλογραφικής κατηγορίας βιβλίων και όλων των φορολογικών εντύπων, όπως εισοδήματος, Φ.Π.Α., αυτόματης συμπλήρωσης των εντύπων και αποστολή τους μέσω internet.

Παρέχει ενιαίο αρχείο συναλλασσόμενων (πελατών/προμηθευτών) με δυνατότητα παρακολούθησης των υπολοίπων τους, ολοκληρωμένη διαχείριση μητρώου παγίων, διαχείρισης ταμείου (χρεώσεις, εισπράξεις, τιμολογήσεις, πληρωμές προς τρίτους κ.λπ.) και δυναμική «μάσκα» καταχώρισης άρθρου με δυνατότητα ταυτόχρονης καταχώρισης λογαριασμού, παγίου, αξιολογίου κ.λπ..

Παρέχει υποδείγματα πρακτικών Δ.Σ. και Γ.Σ. και έτοιμα για δημοσίευση πρακτικά απόλυτα εναρμονισμένα με τις ισχύουσες διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιρειών και του Κ.Ν. 3190/1955 περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης.

Διενεργείται εύκολη καταχώριση των κινήσεων με τη χρήση πρότυπων άρθρων, υπολογισμός και εκτύπωση λογιστικού προσδιορισμού καθαρών κερδών καθώς και δυνατότητα σύνδεσης με φορολογικό μηχανισμό για την εκτύπωση κάθε είδους παραστατικού και γέφυρα με τη λογιστική διαχείριση για την αυτόματη ενημέρωση των βιβλίων.

Παρακολούθηση απεριόριστων αποθηκευτικών χώρων, απεριόριστων υποκαταστημάτων, πλήρης παρακολούθηση αγορών, αξιόγραφων και αποτίμηση αποθεμάτων με πολλαπλές μεθόδους, διαχείριση της εμπορικής πολιτικής.

Τήρηση ημερολογίου (ατζέντας) με το οποίο ο λογιστής μπορεί να παρακολουθεί και να ενημερώνεται για όλες τις υποχρεώσεις του λογιστηρίου.

➤ *Μισθοδοσία*

Παρέχει ολοκληρωμένη διαχείριση Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, πλήρη διαχείριση και επεξεργασία αυτών, αυτόματη ενημέρωση μέσω internet με αυτόματη αναπροσαρμογή μισθών σύμφωνα με τις αλλαγές των συμβάσεων αυτών, διατήρηση ιστορικότητας, προβολή πινάκων ιστορικότητας συμβάσεων και κειμένων συμβάσεων.

Παρέχει ευέλικτη διαχείριση καρτέλας εργαζομένων, αρχείο πληρωμών, αυτόματη δημιουργία εντολών πληρωμών σε όλες τις τράπεζες, προβολή των πληρωμών σε τράπεζες και μετρητοίς καθώς και υποβολή μέσω internet δηλώσεων Φ.Μ.Υ., Α.Π.Δ., καθώς και εξαγωγή αρχείων εισφορών σε επικουρικά ταμεία.

➤ *Tax System*

Παρέχει πλήρη διαχείριση των φορολογικών εντύπων εισοδήματος, Φ.Π.Α., Κ.Φ.Α.Σ. για κάθε οικονομικό έτος ξεχωριστά. Εμπεριέχει ειδικό εργαλείο αυτόματης αντιστοίχισης παλαιών Κ.Α.Δ. και υποβολής του σχετικού αρχείου μέσω taxisnet.

Συμπληρώνονται αυτόματα και αποστέλλονται μέσω internet έντυπα δηλώσεων, όπως Ε1, Ε3, Ε5, Ε7, Φ.Π.Α., Α.Π.Δ., Φ.Μ.Υ. μέσα από τις εφαρμογές. Διενεργούνται αυτόματες έξυπνες μεταφορές δεδομένων ανάμεσα στα έντυπα, όπως μεταφορά ακινήτων από το Ε9 στο Ε2, αποτελεσμάτων από το Ε3 στο Ε5, αυτόματη δημιουργία εκκαθαριστικής δήλωσης Φ.Π.Α. από τις περιοδικές κ.λπ..

Εκτυπώνει πληθώρα επιλογών όλων των εντύπων σε μηχανογραφημένο χαρτί, σε χαρτί της εφορίας ή σε από χαρτί Α4 ή Α3.

➤ **Φορολογία ακινήτων**

Υπολογίζεται η αξία των ακινήτων με όλα τα συστήματα προσδιορισμού, αντικειμενικό, μικτό, ΑΑ γης και διενεργείται αυτόματη εύρεση τιμών ζώνης και συντελεστών μέσω internet για όλη την Ελλάδα μέσω δυναμικών χαρτών.

Υπολογίζονται οι τιμές προσδιορισμού απλά με την επιλογή από το χρήστη του ακινήτου στο χάρτη της περιοχής που τον ενδιαφέρει και ενημερώνεται αυτόματα το έντυπο του Ε.Τ.ΑΚ. για υπολογισμό του τέλους ακινήτων.

Διενεργείται αυτόματη εισαγωγή των δεδομένων (τιμών) στα φύλλα υπολογισμού αξίας ακινήτων/γαιών της εφαρμογής tax system και παρέχεται πλήρης διαχείριση των φορολογικών εντύπων εισοδήματος, Φ.Π.Α., Κ.Φ.Α.Σ., Κεφαλαίου, για κάθε οικονομικό έτος ξεχωριστά καθώς και της δήλωσης μεταβίβασης ακινήτου-ειδική δήλωση Φ.Π.Α

Συμπληρώνονται τα έντυπα κτηματολογίου και αυτόματα υποβάλλονται ηλεκτρονικά μέσω internet καθώς και το έντυπο απόδοσης εφάπαξ τέλους κτηματογράφησης.

Παρέχει πλήρη κάλυψη όλων των περιπτώσεων του Φ.Π.Α. ακινήτων (πώληση Α' ή άλλης κατοικίας, αυτοπαράδοση ακινήτου, ανέγερση με αντιπαροχή) και παρακολούθηση των οικοδομικών έργων με ταυτόχρονη παρακολούθηση των επιμέρους ιδιοκτησιών για κάθε έργο.

Πλήρης εναρμόνιση με τις τελευταίες διατάξεις του Κ.Φ.Α.Σ. και Φ.Π.Α. και δυνατότητα on line ενημέρωσης για ενσωμάτωση νέων αλλαγών και δυνατοτήτων.

➤ **Περαίωση**

Με το πρόγραμμα αυτό υπολογίζονται αυτόματα όλα τα κριτήρια υπολογισμού της περαίωσης: α) μέσοι σταθμικοί συντελεστές καθαρού κέρδους και μέσοι σταθμικοί συντελεστές Φ.Π.Α. ανά χρήση, β) πλήρης κάλυψη στους υπολογισμούς όλων των παραβάσεων του Ν.2523/1997 και της αποκρυβείσας φορολογητέας ύλης, γ) αυτόματη προσαρμογή των συντελεστών φόρου, δ) πλήρης αντιμετώπιση της μεταφερόμενης ζημιάς από χρήση σε χρήση, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΠΟΛ 1130/2008.

Διενεργείται υπολογισμός περαίωσης φορολογίας εισοδήματος και Φ.Π.Α. για όλες τις ανέλεγκτες χρήσεις, αυτόματος υπολογισμός δόσεων καταβολής του φόρου με δυνατότητα εκτύπωσης του αναλυτικού δοσολογίου και αυτόματη υποβολή της δήλωσης μέσω internet.

Εμπεριέχει ευρετήριο όλων των Μ.Σ.Κ.Κ. πριν και μετά το 2004, εναρμονισμένο με όλες τις κωδικοποιήσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ζοφερή οικονομική πραγματικότητα που βιώνει η Ελλάδα την τελευταία πενταετία έχει βεβαίως σοβαρό αντίκτυπο και στη βιωσιμότητα της μικρομεσαίας επιχείρησης. Ο βασικότερος πυλώνας της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, η μικρομεσαία επιχείρηση, βιώνει τις δυσμενέστερες συνθήκες που έως τώρα έχουν υπάρξει στην Ελλάδα. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά την περίοδο 2008-2011, ο αριθμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων το 2012 αναμένεται να συρρικνωθεί στις 758.701 επιχειρήσεις από 765.839 το 2011 και 856.137 που ήταν το 2007.

Μέσα σε αυτό το καθόλα δυσμενές περιβάλλον, η μικρομεσαία επιχείρηση καλείται, δίνοντας καθημερινά μάχες, να επιβιώσει και να ανταπεξέλθει στις δύσκολες αυτές συνθήκες, χρησιμοποιώντας όποια μέσα και εργαλεία έχει στη διάθεσή της. Ως ζωντανό κύτταρο δημιουργείται και αναπτύσσεται σε συγκεκριμένο περιβάλλον, οικονομικό και κοινωνικό, με το οποίο έχει αμφίδρομη σχέση. Επηρεάζεται και επηρεάζεται από τις εξωτερικές συνθήκες, τις οποίες πρέπει να εξετάζει και εναρμονίζει με τις δικές της ανάγκες και προσφορές.

Ο Έλληνας επιχειρηματίας καλείται να λαμβάνει αποφάσεις για την βιωσιμότητα και εξέλιξη της επιχείρησής του σύμφωνα με τα δεδομένα και στοιχεία που η ίδια η επιχείρηση υποδεικνύει. Οι πληροφορίες και τα στοιχεία που μπορεί να έχει για τον όγκο των πωλήσεων και αγορών, τη συμπεριφορά των πελατών και προμηθευτών του, τις δυνατότητες για χρηματοδότηση και το κόστος αυτής, τη δυνατότητα για εξέλιξη και εξαγωγή των προϊόντων του ή των υπηρεσιών του είναι μόνο κάποιες από τις βασικές για τη λειτουργία και εξέλιξη της επιχείρησης και μόνο στα πλαίσια ενός καλά οργανωμένου λογιστηρίου μπορεί να τις έχει.

Κατά την ανάλυση της παρούσας πτυχιακής περιγράψαμε τις σημαντικές και ουσιαστικές εργασίες που διενεργεί ένα μηχανογραφημένο λογιστήριο και τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζει στις αποφάσεις για την επιβίωση της επιχείρησης.

Εργαλεία στα χέρια τού κάθε επιχειρηματία ή οικονομικού διευθυντή είναι οι πληροφορίες που δίνονται μέσα από τα λογιστικά προγράμματα με τα οποία είναι δομημένο ένα λογιστήριο. Οι οικονομικές καταστάσεις που απεικονίζουν την χρηματοοικονομική και πιστοληπτική κατάσταση μίας επιχείρησης σε συγκεκριμένο χρόνο καταρτίζονται βάσει των δεδομένων της επιχείρησης, τα οποία εισάγονται στο λογιστικό πρόγραμμα που διαθέτει. Όποιο στοιχείο εισέρχεται σε αυτά εξάγεται ως σημαντική πληροφορία με την κατάλληλη επεξεργασία βάσει των γνώσεων και ικανοτήτων του επιχειρηματία ή του οικονομικού διευθυντή και «μεταμορφώνεται» σε σημαντική απόφαση. Συνεπώς, η αγορά και εγκατάσταση ενός ολοκληρωμένου λογιστικού προγράμματος είτε εναρμονισμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες της επιχείρησης είτε τυποποιημένο, αλλά δοκιμασμένο μόνο απώλεια χρημάτων δεν είναι.

Ειδικότερα στις μέρες μας που οι οικονομικές συνθήκες είναι ιδιαίτερα δύσκολες, ο ρόλος του μηχανογραφημένου λογιστηρίου φαίνεται ακόμα περισσότερο αναγκαίος, αφού η ανάγκη για ορθή, άμεση και αξιόπιστη πληροφορία είναι ζωτική για την επιβίωση της επιχείρησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Longnecker J.-Moore C.-Petty W., «*Μάνατζμεντ Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων*», Εκδόσεις Έλλην, 1995.
  - Siropolis N., «*Διοίκηση (μικρών και μεσαίων) επιχειρήσεων*», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2001.
  - Αρανίτου Β., «*Το μικρό εμπόριο στη μεταπολεμική Ελλάδα: η πολιτική μίας αμφίβολης επιβίωσης*», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2006.
  - Κανελλόπουλος Χ., «*Διοίκηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και επιχειρηματικότητα*», Αθήνα 1994.
  - Ρεβενόγλου Α.-Αθανασάκης Ρ., «*Το μηχανογραφημένο λογιστήριο*», εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, 1995.
  - Τζωρτζάκης Κ.-Τζωρτζάκη Α., «*Οργάνωση και Διοίκηση-Νέες ιδέες και τεχνικές στον 21^{ον} αιώνα*», εκδόσεις Rosili, 1999.
  - Χανδρινός Σ., «*Εξέλιξη των ΜμΕ στη χώρα μας: εκτίμηση και σύγκριση της αποδοτικότητας και ευελιξίας των ΜμΕ και των μεγάλων μεταποιητικών παραγωγικών μονάδων*», εκδόσεις Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα 2005.
- **Μελέτες**
- «*Μικρομεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις*», Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα 1989.
- **Διαδίκτυο**
- www.europa.eu
  - www.imegsevee.gr
  - www.esee.gr
- **Νομοθεσία**
- Ν. 4093/2012
  - Ν.3842/2010
  - ΠΟΛ 1004/2013

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

- **Ισολογισμού**
- **Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσεως**
- **Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων**
- **Κατάσταση Λογαριασμού Γενικής Εκμετάλλευσης**

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 20XX

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Ποσά κλειομένης Χρήσεως 20XX

Αξία Κτήσεως Αποσβέσεις Αναπόσβεστη
Αξία

A. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

I. Ασώματες ακινητοποιήσεις

1. Παραχωρήσεις & δικαιώματα βιομηχαν.
ιδιοκτησίας

2. Λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις

II. Ενσώματες ακινητοποιήσεις

1. Γήπεδα - Οικόπεδα Μείον : Προβλέψεις
απαξιώσεων & υποτιμήσεων

2. Κτίρια & τεχνικά έργα

3. Μηχανήματα - τεχνικές εγκ/σεις & λοιπός μηχ/κος
εξοπλισμός

4. Μεταφορικά μέσα

5. Επιπλα & λοιπός εξοπλισμός

Σύνολο Ακινητοποιήσεων (AI+AII)

Σύνολο Πάγιου Ενεργητικού (AI+AII)

B. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

I. Αποθέματα

1. Εμπορεύματα

2. Προϊόντα Έτοιμα και Ημιτελή

3. Πρώτες & Βοηθ.Υλες- Αναλώσιμα Υλικά-
Ανταλ/κά & είδη συσ/σίας

II. Απαιτήσεις

1. Πελάτες

2. Γραμμάτια Εισπρακτέα Χαρτοφυλακίου

3. Γραμμάτια σε καθυστέρηση

4. Επιταγές Εισπρακτέες

5. Επιταγές σε καθυστέρηση

6. Χρεώστες διάφοροι

III. Διαθέσιμα

1. Ταμείο

2. Καταθέσεις όψεως & προθεσμίας

Σύνολο κυκλοφορούντος Ενεργητικού (BI+BII+BIII)

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (A+B)

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Ποσά κλειομένης Χρήσεως 20XX

A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

I. Κεφάλαιο Ατομικής Επιχείρησης

1. Καταβλημένο

II. Αποθεματικά Κεφάλαια

1. Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών
διατάξεων νόμων

III. Αποτελέσματα εις νέο

1. Υπόλοιπο κερδών εις νέο

1α. ΜΕΙΟΝ: Διαφορές Φορολογικού Ελέγχου
Προηγούμενων Χρήσεων

Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων (AI+AII+AIII)

B. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

I. Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις

1. Προμηθευτές

2. Επιταγές Πληρωτέες

3. Τράπεζες λ/ βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων

4. Υποχρεώσεις από φορους - τέλη

5. Ασφαλιστικοί Οργανισμοί

6. Πιστωτές διάφοροι

Σύνολο Υποχρεώσεων (BI)

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (A+B)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ 20XX

I. Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως Ποσά κλειομένης Χρήσεως 20XX

Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)

Μείον : Κόστος πωλήσεων

Μικτά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) εκμεταλλεύσεως

Πλέον : Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως

Σύνολο

ΜΕΙΟΝ

1. Έξοδα διοικητικής λειτουργίας

2. Έξοδα λειτουργίας ερευνών - αναπτύξεως

3. Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως

Μερικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) εκμεταλλεύσεως

Μείον

1. Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα

Ολικά Αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) Εκμεταλλεύσεως

II. Πλέον (ή μείον) : Έκτακτα Αποτελέσματα

Μείον

1. Έκτακτα καί ανόργανα έξοδα

Οργανικά καί έκτακτα αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες)

Μείον

Σύνολο αποσβέσεων πάγιων στοιχείων

Μείον: Οι από αυτές ενσωματωμένες στό λειτουργικό κόστος

ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (Κέρδη ή Ζημίες) ΧΡΗΣΕΩΣ πρό φόρων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Ποσά Κλειομένης Χρήσεως 20XX

Καθαρά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) χρήσεως

(+) ή (-) : Υπόλοιπο αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) προηγούμενων χρήσεων

Σύνολο

Κέρδη προς διάθεση

Η διάθεση των Κερδών γίνεται ως εξής:

1. Υπόλοιπο κερδών εις νέο

2. Υπόλοιπο ζημιών εις νέο

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗΣ 20XX

ΚΩΔ. ΧΡΕΩΣΗ Ποσά κλειομένης	ΚΩΔ. ΠΙΣΤΩΣΗ Ποσά κλειομένης
1. Αποθέματα ενάρξεως χρήσεως Χρήσεως 20XX	
20 - Εμπορεύματα	1 Πωλήσεις Χρήσεως 20XX
21 - Προϊόντα έτοιμα & ημιτελή	70 - Εμπορευμάτων
24 - Πρώτες & βοηθητικές υλες - υλικά συσκευασίας	71 - Προϊόντων έτοιμων & ημιτελών
25 - Αναλώσιμα υλικά	72.10 - Υπηρεσιών
26 - Ανταλ/κά πάγιων στοιχείων	72.11 -
28 - Είδη συσκευασίας	72.22 -
2. Αγορές Χρήσεως	72.24 -
20 - Εμπορεύματα	72.25 -
24 - Πρώτες & βοηθητικές υλες - υλικά συσκευασίας	72.26 -
25 - Αναλώσιμα υλικά	72.28 -
26 - Ανταλ/κά πάγιων στοιχείων	73 -
28 - Είδη συσκευασίας	
3. ΜΕΙΟΝ: Αποθέματα τέλους χρήσεως	
20 - Εμπορεύματα	
21 - Προϊόντα έτοιμα & ημιτελή	74 -
24 - Πρώτες & βοηθητικές υλες - υλικά συσκευασίας	75 -
28 - Είδη συσκευασίας	76 -
Αγορές & διαφορά (+-) αποθεμάτων	78 -
4. Οργανικά έξοδα	
60 - Αμοιβές & έξοδα προσωπικού	
61 - Αμοιβές & έξοδα τρίτων	
62 - Παροχές τρίτων	
63 - Φόροι-Τέλη(πλήν των ενσωμ/νων στο λειτ. κόστος φόρων)	
64 - Διάφορα έξοδα	
64.00 - Έξοδα μεταφορών	
64.01 - Έξοδα ταξιδίων	
64.02 - Έξοδα προβολής & διαφημίσεως	
64.05 - Συνδρομές - Εισφορές	
64.06 - Δωρεές - Επιχορηγήσεις	
64.07 - Έντυπα & γραφική ύλη	
64.08 - Υλικά άμεσης ανάλωσης	
64.98 - Λοιπά διάφορα έξοδα	
65 - Τόκοι & συναφή έξοδα	
66 - Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων	

68 Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως

Συνολικό Κόστος

Συνολικό Κόστος Εξόδων

80.00 Κέρδη εκμεταλλεύσεως

80.00 Ζημίες εκμεταλλεύσεως